

Nyilttér*)

Óvás és értesítés!

Alulírott felhívom hittelstvéreimnek és minden szombattartónak figyelmét, hogy a Klauzál-u. 20 alatt levő szén- és fűszerüzlettel (Steinmetz Manóné) amely szombaton nyitva van, semminemű közösségem nincs.

Nagyon kérem hittelstvéreimet, hogy engem, mint szombattartót szén- és fa rendeléseikkel támogatni sziveskedjenek. Cimem: Dohánytözsde, Klauzál-utca 21. Telefon: József 401-15.

Steinmetz Manó
fa- és szénkereskedő.

*) E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Apró hirdetések

Hirdetési díjazás: minden szó egyszeri beiktatása 10, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állást keresőknek szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip-utca 10. — Jelzés levelek kettős borítékban válaszbellyel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon. — Cégnélküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő orthodox körökben házasságokat a legdiszkrétében közvetít: Schwarcz Gábor, Rákóczi-ut 80, fsz. 5, Tel.: J. 378-69. Elsőrangú külföldi összeköttetések.

JÓFORGALMU fényképészeti műtérrel rendelkező, szépnek mondott, vallásos orth. leány, hozzáillő, vallásos, intelligens fiatalembert keres, házasság céljából. »Tavaszi napsugár« jelige.

3 DARAB Montefiore Mózes, eredeti héber levél, nagy nyomorban tegődő, özvegy zsidó asszonynál olcsón megvehető. Bp. VII., Teleg-utca 68. fsz. 3., csakis délután.

Orth. kóser

állandóan a legjobb minőségben kapható a

Emmentáli sajt karikákban 80 kg.-ig és szalagvágással
Viktória kövér sajt 2-2 és fél kilogrammig
Trappista 1-1 és negyed kilogrammig
Dobozos emmentáli gyopár 6 adag; korona 6 adag

Viktória sajtgyárban, Ölbő, Vas m.

Készítményeink a tejtermékbirolatokon többszörösen első díjjal kitüntetve.
Hechser a sárvári orth. hitközség rabbiságától. Kérjen árajánlatot!

39 ÉVES fiatalember keres hozzáillő leányt, esetleg fiatal özvegyet, szigorúan vallásos házból, 25.000 P hozománnyal, mely a férfi házába bekebelezhető. A fiatalember a budapesti piacon jól be van vezetve, nagy vevőkörrel rendelkezik; üzlete fényes párnószót biztosít. Ajánlatokat »mázol úbrócho« jellegére kér.

BÓCHER, szép, fess ember, keres csinos, szép, fiatal lányt (20 éves korig), talmid-chóchom leányát, ki szigorúan chósizid nevelésben részesült. Hozományra, vagy üzletbe való benősülésre reflektál. »Jóró somájim« jelige.

HALLÓ! Közéledik a purim! Figyelem! Ifjak, Öregek, Bócherek és Fiafalok! Megkezdhetjük a szállítást a purimspielokból, legelsőrangú és kacagató purimspielok kerülnek szállításra és mindenkinek érdeke; hogy minél előbb rendeljen, amíg a készlet tart. Árak 1 pengőtől 6 pengőig. 1, 2, 3, 4, 5 személyesek 1-től 5 felvonásig. Szállítás a postaköltség elkerülése miatt csakis a pénz előzetes beküldése mellett. — Utánvétel mellett szállításhoz 1 P költséget számított. Reich Béla tanító, Turistvádi, Szatmár m.

VNOKAHUGOM részére, bájos, fiatal leány, megfelelő hozománnyal, szigorúan orth. fiatalembert keresek. »Szerence 22« jelige.

ORTH. MÁCESZT bármily mennyiségben, olcsó árak és előnyös feltételek mellett szállít, továbbá — csakis Gizella-malmi lisztet sütésére vállal Epstein Sándor orth. pászkasütő, Tiszafüred. Telefon: 31.

Orth. Mácesz

mely a váci orth. izr. hitközség főrabbiának

הרה"ג מו"ה ישעי' זילבערשטיין נ"י

felügyelete alatt készült, a legelőkeltebb gépekkel felszerelve, ugy rituális szempontból, mint higiénikus követelményeknek és a legkényesebb izlésnek is megfelelően, ugy szintén מצות שמורים, valamint örölt pászka (dara) melynek kiválógalasa es őrtése különös rituális felügyelet alatt történik, ajánlunk ugy nagyban a tisztelt hitközségeknek, valamint kicsinyben egyes családoknak, melyet kívánatra ládában vagy léckerekben; eselleg dupla papirban szállítunk olcsó árak mellett. Kolman és Hirschfeld orth. mácesz sütők Vác.

ORTH. KÓSER szalámi- és baronfi-üzlet, forgalmas utcában, elutazás miatt átadó. Szondi-u. 42/b.

SZABÓTANONCNAK jó házból való fiu felvétetik. Schlésinger Hermann, Népszínház-u. 22.

SZOMBATTARTÓ, polgárit végzett pesti fiu, nyomdásztanoncnak azonnalra felvétetik. Karpfenstein-u. 10.

A csodarabbi

3 felvonásos kacagató purimspiel.

Ára előadási engedéllyel 4 pengő (portómentesen). Megrendelhető a pénz előzetes beküldése mellett Schwarcz Izidor tanítónál. Kiskőrösön.

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyáriáron Schreiber Jakab villanyőre berendezett sírközüzemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

Jól szortirozott előnyomda berendezéseket

a legdivatosabb mintákkal legolcsóbban szállít:

Bleier Testvérek, Szarvas Belicey-u. 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda
VI. Prófeta ucca 7

Budapest, 1930. február 7.
5690. Sevát 9.

40 fillér

VI. évfolyam 6. szám.

אלגעימיינע יידישע צייטונג

ה"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót ז"ל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Miniszter és polgármester

Kelet Európában a múlt században ismert típus volt a »má jófisz« zsidó. Azt a szegény zsidó bérlőt, vagy házi zsidót nevezték így, kit a földesura mulatságai fűszerezésére használt föl. Ha a lengyel ur, a gögös »pórecz«, aki eltúrte, hogy egy-egy korcsmabérleten, vagy szeszfőzdéjéből tengődjék a zsidó, mulatott mindkét nembeli cimboráival és a jókedv tőpontra hágott, akkor felcítálták a kastélyba a zsidó »árendáriust« és arra kényszerítették a sokszor patriarchális és becsületességben megőszült embert, hogy táncoljon előttük és énekelje hozzá ezt a péntekesti éneket: »má jófisz... át sábosz há-málikó« (mily szép vagy te, szombati királynő), az akkor szokásos melódian. Azóta nevezték a kelet európai publicisztikában a gerinctelen, önzert nélküli zsidót, aki boldog, — hogy résztvehet nem-zsidók körében a mulatságon s elvakultságában nem veszi észre, hogy tulajdonképpen egy groteszk szerepet, a bohócéhoz hasonlót, játszatnak vele.

Az idők multával eltűnt a »má jófisz« típus; a hatalom birtokosai már nem táncoltatják meg bortól felhevült állapotban a zsidót, hanem egész éven át egész józanul és rendszeresen táncoltatják meg; és nem énekeltek el vele a »má jófisz«, mert ugy gondolják, hogy mellékes, milyen kedvet mivel megtáncoltatása közepette. A »má jófisz« hangulatába inkább a zsidók ringatják be önmagukat és ha hallanak egy kis dinom-dánomot, akkor hajlandók bele-rezegtetni önmagukba a »má jófisz« motívumát s elhinni, »milyen szép« itt minden. Az ilyen optimizmus a zsidóság számára veszélyes ön-ámítás alakul s ezért meg kell állanunk egy percre annál a ténynél, hogy gróf Klebelsberg kultuszminiszter és Ripka Ferenc főpolgármester a pesti izr. hitközség rendkívüli köz-

gyűlésén, vasárnap, megjelentek és szép szónoklatokat tartottak. A rendkívüli diszközgyűlést egy érdemén felül felfújt esztől kifolyólag rendezték s így a két illusztris egyéniség megjelenése és felszólalása annál inkább alkalmas a »má jófisz« hangulat esetleges előidézéséhez. Hisz oly szépeket beszéltek a gyűlésen. A kultuszminiszter a régi liberalizmus hívének vallotta magát, a numerus clausus elítélte, a főpolgármester pedig a »főle megszokott szívó« lyességgel hangoztatta, hogy a főváros milyen sokat köszönhet a budapesti zsidóságnak. Mindkét felszólalás valóban ünnepélyes tónusban folyt; a beszédekből kiáradó liberális szellem felemelő hatással volt. — Mindezek azonban szép — szavak, melyek mögött valóság nincs és a megfelelő cselekedetek hiányzanak. Tulajdonképpen nekünk, orthodoxoknak, sok közünk nem volna az esethez; tulajdonképpen egyszerűen tudomásul kellene vennünk azt, ha neológ testvéreink, akik ott jelen voltak, tüntetően tapsoltak s a dolog részünkre ezzel elintéződnék. De nem így van a dolog. A zsidóság általános elszegényedése közepette nem lehet közömbös nekünk neológ hittelstvéreink gazdasági helyzete sem. Ha a neológ zsidó kereseti viszonyai rosszak, elsősorban az orthodox zsidó érzi meg. — Ilyen szempontból tehát meg lehet állapítani, hogy a numerus clausus még korántsem csökkent le olyan mértékben, hogy nem volna kár, mindnyájunk szempontjából veszteség az a rengeteg őszeg, amelyet neológ testvéreink a külföldre kénytelenek küldeni, fiaik egyetemi tanulmányaiért. Nincs tehát ok semmiféle »má jófisz« dallamra. Mert a szó elröppen és a valóság megmarad. És így vagyunk a főpolgármester enunciaciójával. Akinek — legyen az orthodox, vagy neológ zsidó — dolga volt az

utolsó időkben a fővárosi hivatalokban, nyomát sem találja annak; mintha ott az a tudat uralkodnék, hogy a zsidóság is tett valamit a fővárosért. Ettől az általános impressziótól eltekintve, amelyet naponként számtalan esettel lehetne igazolni, ha az emberek nem fáradtak volna bele a panaszkodásba is, vannak konkrétabb cáfolatai is a főpolgármester ur szavai nyomán esetleg felfejlődő »má jófisz« önámításnak. S a helyzet szomorúságát fogja illusztrálni, ha az u. n. zsidó sajtó nem fogja a főváros vezetőinek szép szavaihoz azt a tiszteletteljes kérdést fűzni: ebben a városban, amelynek 25 százaléka zsidó, mennyi zsidó tanító van a fővárosnál alkalmazva? S azt sem fogják kérdezni: ennél a fővárosnál, ahol a főpolgármester bevallása szerint annyi zsidó tevékenykedett a főváros ügyére — mennyi a zsidó tisztviselők száma? S ezzel kapcsolatban felvetődhet az a kérdés: Budapestben, ahol a járulékok legtekintélyesebb kontingensét zsidó cégek szolgáltatják, mennyi zsidó tisztviselő talált elhelyezkedést a — Társadalombiztosító Intézetben?

A kultuszminiszter s a főpolgármester szavai nyomában e kérdéseket fel kellett vetnünk, hogy el ne hatalmaskodjék a »má jófisz« hangulat a felületesen gondolkodó zsidó rétegben s a mi orthodox testvéreink is tudatára jussanak annak, hogy csak tettek, kormányzati intézkedések, — nem pedig szép szavak fogják elhozni azt az időt, amikor a magyar orthodox zsidó gondatlanul elzengheti az igazi »má jófisz«, amely a sábosz szépségéről és áldásairól szól. Ehhez azonban szükséges, hogy ne ámítsuk önmagunkat és ne higyjük, hogy magasállású személyiségek röpke szavai saájunkba repülő sült galambokká válnak máról-holnapra hirtelen.

A budapesti orthodox hitközség beszámolója

A budapesti orthodox hitközség képviselőtestületének január 29-én tartott ülésén, amelyen óbudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök elnökölt, tárgyalás alá került az 1929. évi zárszámadás, melyet dr. Pápai Márton hitk. titkár olvasott fel.

A zárszámadás után következett az előjárósági beszámoló. A Löffler Henrik hitk. főtitkár által leendő ülése és meleg tónusban írt beszámoló, elsősorban az elhunyt főrabbi, R. Koppel Reich z. c. l. emlékének hódol méltó szavakban s felsorolja a hazai orthodoxia s a hitközség körül szerzett érdemeit. (A beszámoló e részét a nagy számban megjelent képviselőtestületi tagok mély megilletődéssel, állva hallgatták meg.) A beszámoló meleg szavakban adózik továbbá Hartmann Dávid főkantor, Bárkány Ármán pénztári előjáró, és Spitzer Jakab volt czedokó-gábe emlékezetének s megemlíti fájda-

lommal, hogy az elmúlt évben 30 hitközségi tag távozott a földi színterről.

Az elmúlt év legfontosabb eseménye a mikvó építése. A Kazinczy-u. 16. sz. telken, amely a hitközség tulajdona, 1929. januárjában kezdődtek a már egyszer megszakított munkálatok, augusztus 29-én forrásvizre akadtak és így egynéhány hónap múlva átadható rendeltetésének az intézmény, amely nemzedékeken át hirdetni fogja a hitközségben uralkodó céltudatos s következetes orthodox szellemet. Az építés költségei természetesen terhelik a hitközség háztartását; évi 49,000 pengőt tesz ki az amortizáció, de a tagok áldozatkészsége mellett a hitközség remélhetőleg minden nehézség nélkül eleget tesz majd kötelezettségeinek. Az elmúlt évben nyílt meg öt éves fiuk számára egy zsidó napközi otthon, amelyet 30 fiu látogatott; 10 szegény gyermek költ-

ségeit a hitközség fedezi. Ugyanilyen intézmény nyílt meg a Kertész-utcai iskolában, leányok részére, amely intézmény költségeit óbudai Freudiger Károly ur gyűjti össze. Mindkét intézmény, hivatva van a legzsengőbb koru gyermekeknél megkezdeni a vallásos életre való nevelést. Magasabb fokon szolgálja ezt a célt az elmúlt évben felavatott besz-hámidros. Hogy pedig a Tóratanulás az ifjúság körében örvedetesen haladt, mutatja a már 40 év óta áldásosan működő »Hizoháru« egylet fokozott tevékenysége. Ez az egylet, amely a jesivákban tanuló pesti gyermekek segélyezésére alakult, az elmúlt évben 110 budapesti bóchert részesített havonként 16—32 pengős ösztöndíjban. A »Tajrász Emesz« oktatószemélyzete egy új melámeddal bővült és a fontos intézmény működése a legmegfelelőbb módon folyik. A beszámoló végül rátér a gazdasági helyzet

kedvezőtlenségére, amely nehéz viszonyok mellett szükség van a hitközségi tagok fokozatos közreműködésére és támogatására. A beszámoló a következőképen fejeződik be:

— A pénzügyi téren a hitközség oda törekedett, az elmúlt évben, hogy a bevételeit a tagok újabb megterhelése nélkül növelje. A súlyos pénzügyi helyzet azonban megnehezíti a hitközség közigazgatását is. Mi azonban reménykedünk, a jövőben, hogy hitközségünk szent misszióját zavartalanul fogja teljesíthetni, bizva ama korszak eljövételében, amikor megvalósul *מלכות ה' תהיה עלינו* megváltás szent ígérete s *תלע* lesz a földi I-tenismerettel, valamint a vizek elborítják a tengert *והים יתקן*.

A beszámolót nagy figyelemmel hallgató képviselőtestület egyik tagja Kepes Sándor, indítványára a képviselőtestület köszönetet mondott az előjáróságnak, hogy megfeszített munkával képes volt fenntartani, a nyomasztó helyzet dacára a hitközségi háztartás egyensúlyát. A képviselőtestület

tudomásul vette a zárszámadást s megadta az előjáróságnak a felmentvényt.

Ezután az elnök tájékoztatta a képviselőtestületet a rabbikérdéssel kapcsolatosan egy újabb dájon akceptálásának szükségességéről. A kérdés egyelőre csak elméleti jellegű. Az elnök zárószavai után az ülés véget ért.

Az erdélyi orthodox sajtó kérdése

A Zsidó Ujság az erdélyi orthodox zsidóság szempontjait tekintetbe véve, egy multkori közleményében igen fontosnak tartotta egy külön, a sokszor megtámadott beszercei orth. iroda felfogását visszatükrözőtető organum létesítését. Mint ilyen törekvést üdvözöltük a »Jüdisches Wort« első számának megjelenését. Ohajtandóknak mondtuk a lap biztos alapokra való helyezését. A sajtó szükséges voltát az iroda is igen szükségesnek tartotta, amint az alábbiakból kiderül. A hirt csak fenntartással közöljük, mert egy iroda-ellenes

nagyváradi zsidó lapban olvassuk. Ott ugyanis szó van arról, hogy a beszercei iroda elnökének fivére a következő körlevelet bocsátotta ki az erdélyi orthodox zsidósághoz:

»Az orsz. orth. zsidó választmányának egyik legutóbb tartott ülésén a megjelent tagok mindannyian hangsúlyozták annak szükségességét, hogy az egyre növekvő arányokat öltő unifikációs törekvés és az ezzel karöltve járó vehemens orth. ellenes támadások kivédésére megfelelő sajtóorgánum létesíttessék. Az eszmecsere kifejeződése kapcsán rám esett a sors, engem szólítottak fel egy orth. zsidó érdeklő közlőny megszervezésére. E feladatnak kívántam az adott körülmények között a legjobban megfelelni, amidőn e célból a helybeli »Magyar Szó« című napilappal összeköttetésbe léptem s megállapodtam vele, hogy az ő mindenkor politikai irányától függetlenül, helyt ad hetenként egyszer (előreláthatólag a pénteki számban) s szükség esetén többször is, tisztán orth. zsidó érdeklő közleményeknek, híreknek, hírdetéseknek, stb.«

Az illető organum — az említett hírforrás szerint — klerikális és faji alapon áll. Ha a dolog így van, mindenesetre helytelen s nem nagyon szerencsés. Utóvégre a zsidó sajtó feladata nem csak hírekből

Hirsch Sámson Rafáel

Írta: FISCHER FÜLÖP.

III.

A zsidóság és az általa követelt feladatok megmagyarázására és megértésére törekedett a mester irodalmi zsenyéiben, a 19 levélben és a Chajrévben. A közvetlenül utánuk megjelenő dolgozataival a zsidóság és az általa követelt feladatok védelméért folytat hősies harcot. A »19 levél« 17-ikében Hirsch még nagyon elővigyázatosan és óvatos tartózkodással beszél a zsidóság reformátorairól, tévedéseikről, tevékenységük hamis rugóiról, de a mindjárt a »Chajrév« után, az 1838-ban megjelent »Naftulé Niftálti« »Mitteilungen aus Naphtalis Briefwechsel« című vitairatában már nyílt sikkal küzd a mester a reformerek ellen. A vitaközlésnek minden eszközzel, mélyen járó tudománnyal, elsőrangú olvasottsággal, meglepő találatkonysággal, guny és iróniával, szent komolyság és találó

humorral látjuk a mestert a porondon küzdeni, mígnen ezen dolgozatnak a külső keretét egy, Naphtalinak Simeonhoz intézett levelében leírt séta képezi.

S a harcias fellépés ezentúl egyik állandó jellemvonása marad a mester pályafutásának. S áldására vált a szent ügynek, melyért élt és meghalt, hogy tolla, mely oly meghatóan esetelte a szeretet magasztosságait, éles pengévé is tudott válni, mely oly sebeket is tudott vágni az ősi zsidóság szent hagyományai ellen küzdőkön, hogy azoknak tanulságai még évszázadok múltán is kijózanítóan fognak hatni.

1841-ben egy nem-zsidó tudós elen lépett sorompóba a mester. — Ugyanis egy akkoriban megjelent brosürában a leggaládabb vádak és állítások lettek szórva a zsidóság és bibliája ellen. Erre válaszolt Hirsch »Jüdische Anmerkungen zu den Bemerkungen eines Protestanten stb.« című dolgozatában. »Ki meri a zsidóság nemzeti I-tentét, a véres emberáldozatokat követő i-tent, ki Egyip-

ban a lopást is megengedte, ki az ő tanában kiváló és borzadályt keltő jelentőséget biztosított az átoknak — ki meri ezt az i-tenséget a kereszténység I-tenével azonosítani, a végtelen szeretet I-tenével, ki azt parancsolja, hogy az ellenségnek átkozódását áldással viszonzzuk, ki az emberi nemnek megtérítését tette hivatásának feladatává, ki ellentétben a zsidósággal, mely nem ismeri a halhatatlanságot, az örök élet evangéliumát hozta meg az embernek, — így írt ama protestáns tudós.

»Jer velem, te protestáns! Lapozzuk fel együtt a mindkettőnknek szent bibliát! — ezen szavakkal válaszol Hirsch és a bibliával kezében, minden mesterkelt dialektikai fogás mellőzésével, egységyedül az igazság erejével, ragyogó nyelvezetével, elragadó és meggyőző irányával semmivé silányítja ellenfelének neveltséges képzelgéseit.

10 évi áldásos működés után a mester elhagyja Oldenburt és 1841. évi július 4-én, az emdeni tartományi rabbiság hivatalát foglalja el. Emdenben

nagymérvű hivatalos elfoglaltsága csak kevés időt hagyott irodalmi működés számára. Csak »Naftulé Niftálti« című polemikus művének folytatása jelent meg ott 1844-ben, még pedig következő címmel: »Zweite Mitteilungen aus einem Briefwechsel über die jüdische Literatur«. Ezen iratban éles szavakkal ostromozza az ujjbkkori zsidó irodalom kinövéseit és az I-teni Tan tükörképével világítja meg kortársai irodalmi termékeinek ferdeségeit.

Csak 6 évet tölt Hirsch Emdenben. Morvaország és Szilézia országos főrabbiává lesz megválasztva Nikolsburg székhellyel. Egy akkori ujsághír szerint: »Hirschnek neve és személye foglalkoztatja most az egész morva zsidóságnak legkülönbözőbb társadalmi rétegeit. Agg talmudtudósok és fiatal felvilágosodottak, a pozsonyi jesiva növendékei és a prágai főiskola modern hallgatói, orthodoxok és reformerek, mindnyájan Hirsch felé irányítják figyelmüket.«

Mint ünnepezt rabbi, ragyogó hit-szónok, páratlan író, kiváló szerve-

ző s ifjúsági nevelő, foglalja el ama rabbiszékét, mely már évszázadokon át legmagasabb célként lebegett a legkiválóbb zsidó tudósok előtt.

Fölötte nehéz és háládatlan feladat várt itt a mesterre. A hithűek azt remélték, hogy Hirschnek sikerülni fog a reformerek által tönkretett zsidó életet újra felvirágoztatni, mígnen a reformerek a modern műveltségű országos főrabbitól korszerű újításokat vártak. Hirschnek az ő soha nem szünetelő teterejére és soha nem lankadó energiájára volt szüksége, — hogy a pártok eme villongásai közepette biztos lépésekkel haladjon az általa egységyedül jónak látott utca... Burkoltan és nyíltan támadták, de ő nem hederített rájuk. Vaskézrel próbált új szellemet meghonosítani a zsinagógákban és iskolákban, a tanházakban és hitközségekben. Ekkor egy évi lankadatlan munka után beközönlötték 1848-nak márciusi napjairól s a mester ott van az osztrák birodalmi tanácsban, Kremsierben, s mint a szabadságnak bátor szava hírnöke, mint elnyomott zsidó testvérei-

nek szószólója, a soha el nem évülhető emberi eszmények szókimondó harcosa lép fel ott és arat elismerést és babért. De ugyanakkor esdve kéri zsidó testvéreit, hogy a beközlő szöveget szabadtság napjaiban még fokozottabb buzgalommal, még szentebb igyekezettel törekedjenek az ősi Tóra és hagyományok szentül tartására. »Mert valóban, én testvéreim! — írja 1848 október 8-án kibocsátott körlevelében, — mi hasznunk volna abból, hogy ha mostan, midőn I-ten segítségével nemsokára egészen szabadon lehetünk zsidók, megszűnnénk igazi zsidók lenni!«

1848. lázas viharai elültek — a szabadságra vágyó zsidóság is elcsendesedett, — bilincsekbe lón verve minden szabadságvágy s a morva országos főrabbi minden bizonytalansággal nem egyszer komor sejtelmekkel telten tekintett a morvaországi zsidóság jövője felé...

Ekkor Frankfurtban, ahol a reformerek aknamunkája az ősi híres szent hitközségből egy valóságos »ir hánidáchászt« csinált vala, a Tórához

és hirdetésekéből áll. S igazán a szó szoros értelmében vett »sá-átnéz« tiltott keverés lesz az, ha az orthodox hírek szomszédságában pikantériákról, filmdarabokról, színésznőkről és báli éjszakákról lesz szó. Minekünk tulajdonképpen semmi közünk nem volna a dologhoz, de a jó ügy érdekében kénytelenek vagyunk a kísérletet igen kétélűnek s igen kompromittálóknak tartani. Nehogy a hivatlan prókátor szerepében tünjünk fel, kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy nekünk, ortodoxoknak, itt Magyarországon e téren kellemetlen tapasztalataink vannak. Oly tapasztalataink, amelyek feljogosítanak öszinte véleménynyilvánításra s jóakarú tanácsra. A »Magyar Szó« és a »Das jüdische Wort« neve igen könnyen olcsó szójátékokra adna alkalmat, de ezeknek közlésére ninösen kedvünk, mert a dolog nem olyan tréfás.

Orth. máceszt

bármily mennyiségben, olcsó árak és előnyös feltételek mellett szállít, továbbá csakis Gizella-malmi lisztet sütésre vállal **Epstein Sándor** orth. pászka sütő. **Tiszafüred** Telefont: 31.

Ejféli látomány a tefilinről

Ismeretes a könnyelmű fiúról szóló anekdóta: a fiu sürgősen pénzt kért apjától azzal a fenyegetéssel, hogy ha nem küldik neki a kívánt összeget, akkor olyasvalamit tesz, amit eddig sem zsidó, sem keresztény nem merészkedett megtenni. A szigorú fenyegetésre megkapta a pénzt s nemsokára rá az apja, most már tudatában annak, hogy visszarántotta fiát egy kétségbeesett lépéstől, megkérdezte, hogy mi is volt az a rettenetes dolog, amit szándékozott tenni, ami eddig sem zsidónak, sem kereszténynek eszébe nem jutott. A fiu nyugodtan azt felelte: — »szombaton tefilint vettem volna föl.« Ilyenféle zsidókkal találkozhatott a »Pesti Napló« csillagos cikkírója, amint ez a múlt szombati számban megjelent cikkéből kiderül, amely szól a Népszövetségről és a zsidókról.

A cikk tendenciája igen rokonszenves nekünk, mert szerzője, mint katolikusk hívo kijelenti, hogy nincs kifogása az ellen, ha a »sirató falat« átengedik a zsidóknak. Természetes ezzel a szép gesz-

tussal nincs elintézve az ügy, mert a palesztinai keresztény arabok bizony inkább a gyaurokhoz huznak a zsidók ellen. Sőt a Vatikán körül sem gondolkodnak olyan liberálisan e kérdésről, mint a csillagos professzor, aki megjósolja a csillagokból, hogy a Népszövetség bizonyára a zsidóknak fogja itélni a falat, noha sok zsidó van a Népszövetség hivatalaiban. Ezzel kapcsolatban elmélkedik arról, hogy senki sem tud a zsidónak annyit ártani, mint a másik zsidó — egy igazság, amelyet a zsidó közvélemény a prófétai szavakban talál kifejezve: »rombolóid s pusztítóid közepette kerülnék ki« (nehorszájich iumáchrivájich miméché jéczeú). Ezután folytatja: »tudomásom van az éjféli panasz-ímaról is, amelynek elsírása céljából ma már ugy-e bár nagyon kevés zsidó kel fel éjjelkor az ágyból, hogy felkösse a tefilimet.« Megnyugtató a professzor urat, vannak még szomorkodó lelkű zsidók, akik felkelnek a »cháczaizs« imához, de olyanok, akik ez alkalommal »tefilimet« vesznek föl, azok

híven maradottaknak hiszdel csapatja 1851-ben, az igazi zsidóság érdekeinek istápolására és intézményeinek létesítésére egyesületet alapított és törekvéseik vezérlésére Hirsch Sámson Rafáelt, Morvaország és Sziléziának orsz. főrabiját szőlította fel! S a hihetetlen dolog megtörtént! Hirsch elfogadta a meghívást. Hiába zárando-koltak el hozzá a hitközségek küldöttségei, az összes morvaországi rab-bik, élükön az élelméjűségéről híres R. Selomó Quetsch-sel, hogy maradásra bírják. A mester felismerte, hogy az akkoriban a morvaországi zsidóságban dúló ellentétek meddővé teszik minden törekvését, miglen Frankfurtban, ama bátor kis csapat élén, hatalmas tér nyílik, termékeny talaj kínálkozik működése számára.

Rajongó lekesedéssel fogadták őt Frankfurtban... de neki kellett páratlan, szüntelen fáradozás: a lángoló szavával és olthatatlan buzgalomával a zsidó élethez szükséges intézményeket létrehozni. A zsinagóga alapkö-lététele után iskoláját nyitotta meg, mely világhírű nevének köszön-

heti, hogy alapítójának ismert vezérlét nemcsak külső díszül használta, hanem kitörülhetetlen lángbetűkkel írta be növendékeinek szívébe. S irányítása mellett, abban a városban, melyben a reformhősök páratlan türelmetlensége kiirtott vagy elzüllesztett volt minden igazi zsidó intézményt, újra virágzásnak indultak mindama zsidó közintézmények, melyek életidegei minden zsidó közös-ségnek.

A frankfurti példa az egész környéken gyújtott. Egymásután váltak ki vallási csoportok a közönyösség vagy reformvágy polipkarjai által körülölelt hit-, helyesebben hitetlen községek kebeléből és a kitottak ön-átló közületeket, melyek az ősi zsidóság újból való felvirágoztatását tűz-ték ki maguknak célpont gyanánt. S a lángbuzgalmu férfiak nem volt elegendő az, hogy egy személyben rabbi, hitszónok, iskolaigazgató, az összes hitközségi intézmények szervezője és felügyelője volt, hanem emellett 1854-ben »Jeschurun« című havi folyóiratot is kezdett kiadni. 16

éven át szerkesztette és adta ki ezen folyóiratot s páratlan irodalmi emléket alkotott magának ezen folyó-irattal, amelyben megjelent dolgozatai újabbban a »Gesammelte Schriften« cím alatt kiadott 6 kötetes munkájában jelentek meg.

A nyelvezetnek szépsége, a gondolatoknak mélysége, a hasonlatok és képek eredetisége, az anyagnak költőies felfogása és feldolgozása a német irodalom klasszikus műerművei között biztosítanak helyet a »Jeschurun« számára; miglen a »Jeschurun« dolgozataiban lángoló lelkesedés, a bennük megnyilvánuló odaadás, I-ten-beni bizalom és a zsidó néplelekbe való szeretetteljes elmélyedés, kar-öltve az egész zsidó irodalomnak teljes ismeretével és ama művészettel, mely mintegy aranykulccsal tudja tudja hozzáférhetővé tenni a zsidóság szellemi kincseit a szélesebb rétegek számára, — mindez a »Jeschurun«, a zsidó összirodalom legki-válóbb alkotásai közé emeli.

(Vége következik.)

A leányegyesületek munkája

Nagysomkut. (Somcuta Mare)

csak a fennemlített, anekdótabeli kétségbeesettek soraiból kerülhet-nek ki, akik olyasvalamit cseleksze-nek, amit sem a zsidók, sem a nem-zsidók nem tesznek, lévén sza-bály a zsidóknál, hogy éjjel nem vesznek fel tefilint. És bár sok igazság van abban, amit a csillagos szerző ír: »a tudományosság a zsi-dók között, sajnos, egyre hanyat-lik«, de egyelőre azt, hogy éjféli imához nem kell tefilin, még min-den zsidó tudja.

A Zsidó Ujság-nak az orth. zsi-dó hitélet terén páratlan követke-zetességgel kifejtett munkásságán és a magyarországi orthodox zsi-dó ifjusági egyesületek tevékeny-ségének példáján felbuzdulva, to-vábbá arra való tekintettel, hogy a helybeli zsidó leányok társadal-mi élete, szervezetenlenség folytán minden ideális célkitűzést nélkül-öz, melynek következtében szent bibliánk, évezredes dicső történel-münk és hagyományhü irodal-munk ápolása helyett, részint bü-nös semmittevésel, részint pedig idegen kulturák istápolásával töltik el életük ezen reményteljes, nemes cselekvésre alkalmas idő-szakát — arra az elhatározásra ju-tottunk, hogy főrabbiné urnökn védnöksége alatt »Orthodox Zsidó Leányegylet« alapítunk. Ez a ja-nuár 12-én megtartott alakuló köz-gyűlésen egyhangu helyesléssel és a szent ügyhöz méltó lelkesedés-sel valóban meg is történt. Az egyesület független minden párt-politikától; célja kizárólag a tra-dicionális orth. zsidó szellemben való önnevelés, illetve önművel-és. Említett programunk min-den részletességre kiterjedő meg-tárgyalása és az ennek értelmében kidolgozott alapszabályok elfoga-dása után az ügyek intézése vé-gett egy öttagu vezetőség lett meg-választva.

Az egylet 49 leánytagja már a rá-következő szombat délután meg-tartotta az első összejövetelt, a

melynek keretén belül Halpert fő-rabbiné tartott nagy érdeklődés mellett bibliafelolvasást. Ezután Halpert Noémi titkár a közelmúlt Chanuka-ünnep jelentőségéről tar-tott előadása következett. Végül Klein Rózsi, a hit megerősítésére alkalmas, felemelő tartalmu novel-lákat olvasott fel.

Minden reményünk meg van rá, hogy egyletünket, mely hivatva van a helybeli zsidó leánygeneráció gondolat- és érzésvilágában új, a szent Tóránkból és hagyományai-nkból fakadó fennkölt szellemet meghonosítani, nemes ténykedésé-ben semmi sem fogja zavarni, — hacsak nem az előadásokhoz és felolvasásokhoz szükséges anyag hiánya. Természetesen, igaz val-lásosságtól átitatott anyagra gondolok, mely sajnos ríkákn találha-tó. Nos, hogy ezen, az egylet fej-lődése útjában felmerülhető aka-dályt is kiküszöböljük, az ilyne-mű t. társjegyletek felvilágosít-ását és utbaigazítását va-gyunk kénytelenek igénybe venni. Tehát ezton felkérem a Magyar-oroszán működő orthodox leány-egyleteket, hogy pontos címüket megadván, velünk összeköttetésbe lépni sziveskedjenek.

Halpert Noémi.

Jól szortirozott előnyomda be- rendezéseket

a legdivatosabb mintákkal leg-olcsóbban szállít:
Bleier Testvérek, Szarvas
Belicey-u. 15.

SEGÍTSÉGET kér nyomorék, öreg zsi-dó ember. Helberger Gábor, VII., Dob-u. 84. fsz. 15.

A 127 receptet tartalmazó könyvet kívánatra ingyen és bérmentve küldi

Dr. Oetker gyár
Budapest, VIII., Conti-ucca 25.

Egyedül **DOBOZGYÁR** Telefonszám: szombattartó József 380-83
ROTTENBERG A. Amazon-ucca 6-8. sz.

RADION

egy maga mos!

Gyártja: **HUTTER JÓZSEF**

Szappangyár — Olajipar
részvénytársaság

Telefon: József 461-94.

VI. Erzsébet-körut 6. sz.

A bajor tartománygyűlés eltiltotta a sechitót

A Zsidó Ujság beszámolt már arról, hogy a bajor antiszemita (nemzeti szocialistáknak) sikerült a bajor kormányt oly javaslat kidolgozására bírni, amely ama rendelkezése folytán, hogy a levágandó állatot előzőleg el kell kábítani, lehetetlenné teszi a rituális vágatást. Ez ügyben a bajor hitközségek országos szövetsége (Landesverband) a következő felirattal fordult a kormányhoz:

1) A törvény életbeléptetése után beállt jogállapot nehéz lelkiismereti nyomást jelent, amit az ország egész zsidó lakossága ilyennek érez. Lehetetlenné teszi a zsidó rituális törvények szerint élő hűveknek e legértékesebb élelmiszer beszerzését és megvonja a beteg embertől a gyógyuláshoz szükséges tápanyagot. A zsidó lakosság e rendelkezést az alkotmány értelmében neki biztosított lelkiismereti szabadságba való beavatkozásnak érzé.

2) Nem célszerű, hogy egy német ország foglalkozék az ügygel, holott az egész birodalmi törvényhozás fog vele foglalkozni.

3) Ragaszkodunk ahhoz, hogy az évszázadok óta a rituális levágásként gyakorolt nyakelmetszés nem állatkinzás. A zsidó vallástörvény az állatok védelmére oly nagy tekintettel van, hogy ez egy államban sem történt eddig oly mértékben. A nagy nyakütőerek átvágása oly tekintélyes és hirtelen vér-elvonást von maga után az agy-érkeringésben, hogy az összes, fájdalomnyilvánításnak minősíthető mozdulatok csak reflektorikusoknak tekinthetők. Német- és más országok fiziologusai ezt az álláspontot képviselik.

4) Tekintettel vagyunk arra, hogy a nép széles rétegei a levágás előtti elkábításban az állatvédelem egy követelményét látják és azért tekintélyes költségekkel törekedtünk egy, a vallásos szabványokkal megegyező elkábítási módot találni. E célból évek hosszú sora óta vegyi és villamossági uton kísérleteket végeztünk, de eddig nem értünk el a vallásilag illetékes tényezők által eredményt. A kísérletek folynak s nem tudjuk, mikor érhetők el eredmények.

5) Eszmei szempontokon kívül súlyosan kell latba esniök a tekintélyes gazdasági és szociális hátrányoknak, amelyek e törvényből előállnának. A tehetősebb zsidók külföldről hozatják a húst, ami a belföldi közgazdaság kára. A bajor fürdőhelyeket kerülni fogja a külföldi hithű zsidóság, amivel az idegenforgalom károsodik. A zsidó mészárosok, a rituális vendéglősök tönkremennek, a metszésnél foglalkoztatott alkalmazottak elveszítik kenyerüket.

6) A javaslat hivatkozik Svájc és Norvégia esetére. Csakhogy Svájc kis ország s könnyen szerezhető be hus kívülről, Norvégiában pedig kevés zsidó lakik. Egy német birodalmi országban sem hoztak eddig ily törvényt. Skótszágban és Angliában az 1928. törvény egyenesen kiemeli a zsidó és a mohamedán levágatás törvényeit. A bajor törvény szerint a hitközségnek kell tagjait rituális hussal ellátni, de ezt a kötelességet a törvény meg akarja akadályozni, tehát megfosztja a községeket közjogi lényüktől.

7) Nem hihető, hogy a bajor állam, amely az izraeliták vallási

Orth. kóser של מדינה csokoládét

a budapesti orth. rabbinátus felügyelete alatt

Stollwerck Testvérek Rt.

készíti
Budapesten

I. ker. Fehérvári ut 58.
Kapható minden szakmabeli kereskedésben. — Minden tábla csokoládé bélyegzővel és hechserral ellátva.

szükségletére mindig tekintettel volt, most börtönnel akarná büntetni egy vallási előírás teljesítését.

Mindezek után az a kérelem jogosult, hogy a törvényben kivétel statuáltassék az izr. hitközségek kötelességét képező rituális metszés tekintetében.

E kérelemhez csatlakozott a bajor rabbi egyesület, amely a legerélyesebben tiltakozott olyan beállítás ellen, mintha a rituális metszés állatkinzás volna. A bajor néppárt próbált is ilyen értelemben közvetítő indítványt tenni, de nem vezetett eredményre. Január 29-én a tartománygyűlés elfogadta a metszési tilalmat, 65 szavazattal 42 ellen és így Bajorországban 1930 október 1-től tilos volna a sechitó. A bajor zsidók remélik azonban, hogy a törvény nem megy át a valóságba. Német alkotmány szerint egy tartományi határozat nem lehet a birodalmi törvénnyel ellentétes, már pedig a birodalmi alkotmány a teljes vallási szabadságot garantálja. A birodalmi kormány tehát vissza fogja küldeni a törvényt a tartománygyűléshez.

Emlékezés Kurländer Rafáelre

— Apám Jahrzejtjára: Sevát 8. —

Ha akaratlanul is kénytelen vagyok édesapámat dicsérni, mentességemül szolgáljon, hogy ezzel magamat kicsinyítem, mert joggal vetődik fel a gáncsoló kérdés, hogy ilyen apának külön fia is lehetett volna. Hogy ki és mi volt Kurländer Rafáel, azt írja még más, ha érdemesnek találja, én csak három epizódot akarok megörökíteni ez alkalommal.

Szembetegség támadta meg egy alkalommal és az a veszély is fenntartott, hogy örökre elvesztí látóképességét. Megdöbben, hogy az örök éjszakában minden szellemi táplálék nélkül marad és ekkor elhatározta, hogy a »Misna« egy kötetét betéve megtanulja, hogy a Tórával való foglalkozást semmi körülmények között ne kelljen feladnia. Felváltva olvastuk fel neki az egyes Misnákat és már néhány hónap múlva betéve tudta a II. kötetet, melyet mindennap elrecitált. Később a betegség javult, egyik szemét megmentették, de azért ezt a szokását fogadalom nélkül haláláig minden nap megtartotta. Üzletben, uccán, ima előtt, ima után; olyan nap nem volt, mikor ő a Misna II. kötetét el ne mondta volna.

Nagyváraddon a kongresszus utáni időkben közös volt a Szentegylet és ez a körülmény gyakran torzsalkodásokra adott alkalmat az orthodoxok és a neológok között. Az orthodoxok számszerint tulsúlyban voltak, de az üléseken a neológok domináltak. Övék volt a vagyon, a közéleti tekintély, a világi tudományokban való jártasság. Alkalmilag reformot célzó indítvány került tárgyalás alá, országoshírű kapacitások támogatták a neológok indítványát és dr. Berkovits Ferenc beszéde után egészen biztos volt, hogy a neológok állásponjtja győzni fog. Ekkor azonban felállt Kurländer Rafáel és beszélni kezdett: »Sakécz tesakczenü, vészáév teszáávenü«... Mindössze négy szót mondott, de lelkének felhá-

borodása percekig tartó hangos zokogásban tört ki. Ez a zokogás azonban a legszebb beszédnél is nagyobb hatást váltott ki. A neológokat is meghatotta az igaz zsidó szív őszinte kitörése, a hagyományos meggyőződés szent megnyilatkozása. Néhány percnyi néma szünet után az elnök kijelentette, hogy az indítványt egyhangúlag leveszik a napirendről.

Végül egy sirfelirat történetét akarom elmondani. Fiatalon elhunyt Alfonz bátyám, 17—18 éves korában az átlagot nagy mértékben túlhaladó tudást és ismereteket sajátított el a zsidó tudományokban. Nagy szorgalma és éles esze azt a reményt ébresztette a boldog apában, hogy fia valamikor »nér Jiszroél«, a zsidó hitélet nagyjai közt fog helyet foglalni. Másiként történt. Betegség támadta meg a tüdejét, kénytelen volt éven át a déli vidék forró napsugaraiban gyógyulást keresni. Közben cserben hagyta a hebraikát, kizárólag világi tudományokkal foglalkozott, sőt az eset jobb megértése céljából nem hallgathatom el, hogy a rituáléknak is hátat fordított. A telet Kairóban szokta volt töltetni, ahol akkoriban a pénzügyminiszteri tárca a váradi származású Blum pasa kezében volt, akinek meghívására a minisztériumban tisztséget vállalt. Ott maradt egy alkalommal a nyári hónapokban is, amikor az európaiak a trópusi éghajlat forrósága elől hűvösebb tájékokra szöknek és ez az irtózatosságot annyira lerontotta egészségét, hogy kénytelen volt hazajönni, de már későn, mert rövid néhány hónap után meghalt. Az apai szív kétszeres fájdalma nem ismert határt és saját maga készítette versben sirta el fájdalmát a sirfeliraton. Héber nyelven zokogta el, hogy milyen nagy reményekre jogosított fiatalága, melyet megirigyeltek a rossz szellemek, hálót vetettek ki neki és mindaddig fogva tartották lelkét,

Orth. kóser pótkávét

כשר של פוסק

husvétii árut

elismert kitűnő minőségben, szigorú előírás szerint, főt. Silberstein Aron beledi és főt. Fischer Menáchem sárvári főrabbi felügyelete alatt készít:

Sárvári Pótkávégyár Rt.

Szombat és ünnepnapokon zárva.

Amíg az felszállt a magasba. Ez a sirfelirat jellemzi legjobban a szerző apát. Őszinte nyíltság, mely: I-ten és ember előtt tisztán áll, szerény, halk hangon, de sisak nélkül mondta el hibáit és hangos szóval hirdeti I-tenben való hitét és a megnyugvást a megváltoztathatatlan felsőbb rendelkezésben. Mikor a spanyol zsidók kénytelenek voltak elhagyni szülőföldjüket, sokan magukkal vitték az ősök sirkövéit. Én, mikor eltávoztam Váradról, a sirköveket otthagytam, csak a sirfelirat másolatát hoztam magammal, mint egy nemesi levelet. Hogy fiam és a későbbi nemzedék örökre emlékezzék: volt nekünk egy ősrünk, jámbor és i-ten-féltő és akinek főerényeként azt lehet mondani: »Vehois Refoél ónov imeajd...«

Dr. Kenéz Kurländer Ede.

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-
csemege- és élelmiszer-
üzletben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461—91, 92, 93, 94.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrássy-ut38.

I. em. Párizsi Áruházal szemben. — (25 éves működés.)
Hajszálak kiirtása arcról, karról, szepőlök, pattanások, összes szépséghibák kezelése. — Szemölcsirtás. Arcápolás, bértrendszert — Miracle hajeltávolító szer széküldéseutasítással. Minden eddigit felülmul! Díjtalan tanácsadás (Prospektus)

Ahogy a „meláve-málke”- nál mesélik . . .

Egy lengyel városka rabbija egyszer azt hallotta, hogy aki Bál Sém-mel együtt mondja az imát, annak kérése bizonyára meghallgatásra talál. Elment hát a Bál Sém imaházába és odaállt a mester mellé, hogy vele együtt imádkozzék. De mikor a zoltároknak ezekhez a szavaihoz értek: »seker hászüs liszesüo üverajv chéaj laj jemálét—lovak ereje nem segít, hatalmuk meg nem ment«, csodálkozva vette észre, hogy a Bál Sém ezt a verset számtalanszor elismétli, mindig mélyebb és különösebb elmerültséggel és áhitattal. Hamar felütötte az egyik kommentárt: talán valami sajtáságos jelentése van ennek a versnek? De nem talált semmit; végre megunt a vesztegelést és befejezte imáját.

Csak hónapokkal később találkozott újra a Bál Sém-mel. Nem is gondolt már erre az esetre, mikor a Bál Sém váratlanul megkérdezte tőle:

— Miért nem imádkoztál akkor tovább is velem?

— Érthetetlen volt — felelte meglepetten a rabbi — miért ismétled annyiszor azt az egy jelentéktelen verset.

A Bál Sém eltűnődött.

— Azon az éjszakán történt — mondotta, hogy egy vándorló zsidót a rengetegben ért a pntek este és hogy a sáboszt meg ne szegje, ott a szabadban töltötte az éjszakát. A környék egyik utonállója azonban megtudta, hogy a vándor ott alszik az erdőben és lovat kerített, hogy rajta üssön, kifossa, megölje. De ahogy ezt a verset ismétetem: »lovak ereje nem segít, . . . a bandita lova megzavarodott a mély sötétben, eltévesztette az utat és a rabló utvesztetten tévelygett a rengeteg vad szakadékaiban, míg a szombat véget ért és a vándor folytatta útját.

A rabbi elcsodálkozott és sokat

töprengett ezen az eseten azután is, hogy visszatért szülővárosába.

Élt egyszer egy falusi ember, kinek minden vágya az volt, hogy feleségének fia születésék. Híve volt Bál Sémnek és sohasem mulasztotta el az alkalmát, hogy megkerje a mestert: imádkozzék, hogy az ég egyszer meghallgassa kérését. Végre teljesült a vágya: a Bál Sém elmondotta neki, hogy kérése meghallgatásra talált és fia fog születni.

— Ha megszületik a fiad, adj hírt róla — mondotta Bál Sém végezetül. — De csodálatos, nem örült, mikor ezt tudatta vele, inkább, mintha elborult volna az arca. És mikor az apa nemsokára boldogan rohant el hozzá hirülni, hogy fia született, a Bál Sém lehajította fejét és két könnyesepp gördült a szakállára.

— Miért sírsz? — kérdezte megrendülve vendége.

Hosszu hallgatás után végre megszólalt: — Látom: fiadnak a tizenharmadik születésnapján meg kell fulladnia. De még van mód, egyetlen mód, a megmentésére: ezen a napon nagyon kell vigyázni rá és távol tartani minden víztől. Ha ez a végzetes nap elmúlik, a fiad megmenekül. De hogy el ne fe-

lejtsd, amire intettelek, hadd mondjak neked valami figyelmeztető jelet is: azon a reggelen a fiad elveszti az egyik cipőjét, keresni fogja és az ágya fejénél fogja megtalálni. Ez emlékeztessen rá, hogy egész nap óvjad minden víztől. De mondd meg a feleségednek is és a házad népének, hogy emlékezzenek majd rá.

Elmúlt a tizenhárom év, apa, anya, és a ház népe rég elfeledték a Bál Sém szavait. A gyermek tizenharmadik születésnapján történt, hogy kora reggel, mikor a fiu még aludt, elment az imaházba. Ahogy visszaérkezik, kiabálást és kotorászt hall a gyermekszobából. Benyitott és fiát lázas kutatók között találta:

— A cipőm! Nem találok sehohol a cipőmet.

— De hiszen ott áll az ágyad fejénél — mondta nevetve az apja.

Ebben a pillanatban azonban, mint a villám ütöttek fejébe a Bál Sém szavai. És eltökélte, hogy fiát egész nap szigorúan óvja a víztől.

Forró nyári nap volt, a falu lakói csapatosult siettek a folyóhoz fürdeni. A gyermek óvatosan kilopókodott a házból és lerohant a folyó felé. A ház népe még idejekorán észrevette, üldözőbe fogta és visszavitte a házba. A fiu mindenáron a folyóhoz akart menni; végül is be kellett zárni egy kamrába. Apja magához vette a kulcsot. Egész nap hallatszoit kiabálása és jajveszékése:

— Apám légy irgalmas, majd megfulladok a hőségűtől, engedj a

Paróka

különlegességek
(Modern és tartós kivitel)

Olcsó árak

Altschüler

Bp. VII., Csányi ucca 12.
(Király. ucca sarok)

Telefon: József 310—79

Nyílt levél

a váci statusquo izr. hitk. vezetőségéhez

Mélyen tisztelt Uraim!

Kedves Hittestvéreim!

Önök legközelebb megtartják ama gyűlésüket, amely hitközségük jellege fölött fog határozni. Ugy hallatszik, hogy Önöknél megvan a hajlam hitközségüknek orthodox névvel való felruházására. E komoly pillanatban kérve-kérem Önöket, hogy az őszinteség, a vallásosság és a békesség kedvéért mondjanak le utóbbi szándékukról, mert e lépésükkel nemcsak veszélyeztetik a váci orthodox hitközség eddigi egyöntetűségét a vallásgyakorlat terén, hanem felborítják azt a kölcsönös bizalmat, amely eddig a két hitközség tagjai között minden zsidó ember megelégedésére oly áldásosan fennállott. Hiszen határozatukkal nem az egyének életmódját akarják megváltoztatni, csak a hitközségük statusquo nevét levetni. Amint Önök tudják, az orthodox hitközségünk statutuma szerint a szakállat borotváló egyén nem járulhat a Tóra elé. A mi szabályzatunk szerint saját hajában járó asszony nem léphet be templomunkba. Kérdezem tehát Önöktől Uraim, a becsületesség nevében: vállalják-e Önök a statutumokat, levonják-e az orthodoxiába való belépésük konzekvenciáját? Asszonyaik levágják-e hajukat s parókát viselnek? A családi élet törvényeire, amint ezt a Sülchon Örűch előírja, ügyelni akarnak a legpontosabban? A férfiak nem fognak többé borotválkozni? A fiukat ezentúl a jesivába küldik gemóret tanulni, amint ezt mi tesszük? A lányokat majd távol tartják a zongorától és a bálaktól?

Ha volna remény, hogy a hitközségük névváltozása, ezt jelenti, azt mondanám Önöknek: »Jákoj háza, gyertek s vonuljunk együtt az Örökkévaló világosságában« (»Bész Jákojv lechü venélchó beajr Hásém.«) Önök, Uraim, sokkal becsületesebbek, semhogy

ne vallanak be, hogy erről szó sem lehet. Ezzel nem vonom kétségbe, hogy vannak Önök között egyesek, szigorúan vallásosak, de a hitközség zöméről ezt mondani még sem lehet s tudom azt is, hogy a hitközségi tagok nagyobbik része nem is reflektál a vallásos jelzőre. Önök tudják, hogy jelenlegi főrabbinát hitközségünk minta-orthodox kehilló lett. Miért akarják ezt a jelleget elhomályosítani? Békében élünk egymás mellett. Mi imádkoztunk Önökért is, mi Önöket igen tiszteltük. Minek borítanak föl ezt a megértést és a harmóniát egy olyan lépéssel, amely csak viszálykodásra vezetne?

Uraim! Engedjék meg, hogy fellevenítsék egy eszmecsérét, amely egy hasonló esetből kifolyólag két elismert gaon között lefolyt. Az egyik a mi főrabbinát — akinek a jó I-ten adja vissza egészségét, orthodoxiánk üdvére —, a másik a megdicsőült emlékü huszti főrabbi, R. Majse Grünwald זצ"ל M. akkori statusquo hitközségéről volt szó, amely egy szép napon orthodox lett. Ekkor a huszti főrabbi a váci főrabbihoz fordult rezponzum-levélben s felhívta figyelmét arra, milyen nagy veszélyt rejtenek az ilyen névváltozások az orthodoxiára s felszólította, hogy indítsa mozgalmat ily könnyed névváltozások elfogadása ellen, különben illuzórikussá válik az egész külön orthodox szervezkedés, amelyet dicsőséges emlékü nagyjaink alkottak meg.

Testvéreim! Becsületesebb dolog jó statusquonak lenni, mint rossz orthodoxnak. Élünk csak úgy, mint eddig, békességben, két külön jellegű községben, amíg bekövetkezik az az idő, amelyről a próféta mondja: »az apák szíve a gyermekek felé lesz irányítva és a gyermekek szíve apáik felé.«

Erre kér benneteket tisztelettel és hittestvéri szeretettel:

Friedmann Abrahám (Vác).

Kitűnő minőségű
Hutter
כשר szarvas szappan

kapható minden fűszer- és festékeskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangyár és Olajipar r. t.** Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon. J. 461—91, 92, 93, 94.

folyóhoz!

És később elhalóan és ijesztően:

— Vízet, vizet! Szomjas vagyok!

De apja reszketett, hogy tán ivásközben is megfullhat és nem engedte inni.

Eközben délután lett. A hőség elviselhetetlenné fokozódott, újabb és újabb csoportok mentek a folyóhoz fürdeni. Alkonyat felé valamennyien látták, amint a folyó örvényéből egy irtózatosszerű démon feje és két csapkodó szőrös kar emelkedett ki. A roppant karok kigyózáva és tekeregve csapkodták a vizet és ugyanekkor rekedt kiáltás hallatszott:

— Az enyém, az nem jött el ma!

A következő pillanatban mindez eltűnt. De ugyanekkor hirtelen elmúlt a gyermek szomjusága és tikadtsága is; elcsendesült és nyugodtan elaludt; este pedig, mikor a végzetes nap elmúlt, újra üde volt és jókedvű. Hosszu életet élt azután, örömben és boldogságban.

Csodaszép
parókák!

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
hőgyfodrász
Bpest, Andrassy-ut 19.
Telefon: Lipót 999—10.

HIREK

NAPTÁR

Sábosz נבֿ סֵבֵאל 10.

Gyertyagyújtás (Bpest): 4 ó. 40 p.
שֵׁנֵי קִימֵנֵתֵל „ : 5 „ 35 „

— Csütörtök Chámisó Ószor —

Gyászolókhoz! Felkérjük mindenkit, hogy igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 1-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belföldön postatakarékpénztári csekk útján (50,791 sz.): külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon esz-közölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnok tölti ki)

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szives beváltását.

— A Központi Bizottság választása. Az Országos Képviselőség (százas bizottság) megválasztása után aktuális lett a Központi Bizottság választása. Amint illetékes helyről értesülünk, az újonnan megalkult Országos Képviselőség esetleg még e hó folyamán lesz egybeháva Budapestre, hogy kebeléből a Központi Bizottságot megválassza.

— NEOLÓG DICSERET A POZSONYI JESIVÁRÓL. Városszerte beszéltek Posten és így regisztráljuk, hogy a Rombach utcai templomban két hét előtt, szombaton, dr. Fischer Benjámín rabbi hatalmas erejű szónoklatot tartott a budapesti rabbiszeminárium ellen és az onnan kikérültekre alkalmazta a zsolttáros ama szavát: »áser pihem díber sóv, vijemim jemin sóker — szájuk valótlant mond, de a jobbjuk a hazugságnak a jobbja». A beszéd erős tónusa összefügg a Zsidó Ujság által már említett kísérlettel, hogy a Rombach-templomba még egy rabbit helyezzenek. A szónok egyébiránt megállapította a pozsonyi jesiva fontosságát és irányának döntő voltát a tradicionális zsidóság szemponjtábol. A hallgatóságra igen nagy hatással volt a szónoklat, amelynek folytatásaként várnak egy nagy, a statusquo felé irányuló kiválást a hitközségből, dr. Fischer vezetése mellett. Legalább így mondták ezt nekünk neológ körökből, — de a konzekvencia levonásában nem hisz senki, aki a viszonyokat ismeri...

— SZLOVENSZKÓBÓL. A nagymihályi (Mihalovec) hitközség egy 500 tanuló magában foglaló Talmudóra egyesületet adott át rendeltetésének. — Az ungvári hitközségben még mindig nagy a forrongás a rabbiszek betöltése körül. A hitközség egy része a »cházókó« jogán az elhunyt főrabbi fiát: R. Jajsúát, szeretné főrabbinak. Jelöltéséget igen nagy rabbi tekintélyek támogatják, többek között a munkácsi és a huszti főrabbi is. A jelenlegi vezetőség nem akar határozni. Ezért a jelölt nagyapjának, a boldogult emlékü huszti gaónnak, az »Árügász Hábajszeme« szerzőjének, ezrekre menő tanítványi serege tömörülni akar, hogy ezzel erkölcsi nyomást gyakoroljon a hitközségre. Ungvár hitközségének vezetősége, hogy a munkácsi főrabbi esetleges nyomásától szabaduljon, — körlevelet intézett a szlovenszkói hitközségekhez, amelyben feleslegesnek s károsnak minősít minden, a ruszinszkói iroda létesítésére vonatkozó kísérletet és bejelenti a tervezgetéssel szemben való ellenállását.

— A palesztinai közbiztonság. Londonból jelentik: Az angol alsóház legutóbbi ülésén Sinclair őrnagy interpellációjára válaszul, Shiels államtitkár kijelentette, hogy részletes javaslat készült el a palesztinai zsidó koloniák megvédésére és Palesztina rendjének fenntartására vonatkozólag. Mindaddig azonban, amíg ez a javaslat törvényerőre emelkedik és életbelép, átmeneti intézkedéseket foganatosítottak. Ilyen átmeneti intézkedés alapján a legközelebbi időn belül utakat építenek az egymástól távolos koloniák kö-

zött, hogy ezáltal megkönnyítsék a koloniák közötti kapcsolatot és közlekedést.

— Tanulságos statisztika. A zágrábi (nem-orth.) hitközség rabbinátusa statisztikát közöl, amelyben az 1926. 27. 28. és 29. évekre vonatkozik és kimutatja, hogy ezekben az években a vegyes házasságok 45 százalékot tesznek ki. A válások 18 százalékot tesznek ki. A kimutatás szerint a halálazások 50 százaléka 60 éven felüli emberekre vonatkozik, míg a gyermekhalálzás száma igen csekély volt az utóbbi években. A halálazások száma egyharmaddal magasabb a születések számánál. Kikeresztelkedések száma 0 7 százalékot tesznek ki. A statisztika tehát szomorúan modern viszonyokat tükröztet vissza: kevés a gyerek, sok a válás, van vegyes házasság, van kikeresztelkedés. Az egyetlen vigasztató a gyermekhalandóság csökkenése.

— A farkasdi főrabbi elhunyt. A múlt napokban elhunyt Müller Simon végfarkasdi főrabbi 68 éves korában. A megboldogult a szlovenszkói orth. rabbikar egyik kiváló talmudtudósa, jámbor és szerény ember volt. — חַנּוּכָּה

— Az oroszországi szerencsétlenség. Moszkvai jelentések szerint Ukrajnában az új viszonyok folytán 65 ezer kenyérkeresettől megfosztott zsidó kereskedő van, akik sürgős segílyre szorulnak, különben belepusztulnak az éhségbe.

— HALÁLESET. Szombathelyről írják lapunknak: Január 30-án elhunyt, 74 éves korában, Eiland Lipót (E. Czvi Jedidjő) nagykereskedő. Péntek délután temették. — Utolsó útjára elkísérte a városhatóság képviselője, az orthodox és kongresszusi hitközség tagjainak sokasága, valamint a kereskedők társadalma. Minthogy erev sábosz délután volt a temetés, amikor a vallástörvény szerint nem tartanak gyászbeszédet, öszbeborult főrabbinak állt a koporsó mellé és csak annyit mondott: »ásré mi seláj nisped« — boldog az, kit nem lehetett érdeme szerint bucsuztatni. — »kehálóchó«, — mert a törvény így rendel el. Az elhunytat gyászolja jótékonyágáról ismert, nemeslelkű özvegye, az orth. nőegylet elnöke és 6 gyermeke. Három fia és három veje mind tekinthető kereskedők és hithű zsidók. — חַנּוּכָּה

— אֶרְבֵּהָ כֶּסֶף

VÉNUS

ételzsír

Synders győri orth. főrabbi ur hechserevével ellátva.

Vénus ételolaj

kiváló minőségben minden fűszer, csemege és élelmiszer üzletben kapható. — Gyártja:

Olajművek r.-t.
Kohn Adolf és Társa
Győr-Budapest, Zoltán-
utca 16. Telefon: 208-22.

Képviselei:
Sussmann Lipót és Társa
Telefon: „Ujpest” 161.

— A NAGYSZOMBATI JESIVA VOLT NÖVENDEKEINEK ÖSSZEJÖVETELE. Már hírt adtunk arról, hogy a nagyszombati híres jesiva növendékei elhatározták, hogy szövetségbe tömörülnek. A szövetség előkészítése f. év március 8. és 9-én (szombat és vasárnap), egy impozáns Tóraünnepély keretében fog végbemenni. Szombaton széfer-tajró avatás lesz, utána a jesiva növendékei által áttanulmányozott Gitin traktátus szíjümja fog megtartani; vasárnap a volt növendékek összejövetele. Mind a három alkalomból Ungár főrabbi fog előadást tartani. A jesiva várja szeretettel fiait. Az ügy érdekében közölje minden volt növendék az ő saját, valamint volt tanuló társainak címét az előkészítő bizottsággal (Arthur Trattner, Trnava (Szlovenszkó)).

— A szaszovi rebbe, a hírneves szigei gaon Kedúsász Jomtov veje, a szombatot újpesti híveinek körében tölti. Hétfőtől kezdve néhány napig a fővárosban fog időzni, hol Weisz Sándornal Rombach-u. 4. l. 3. száll meg. (Bejárat Károly-körút 7. alatt is.)

— Hitközségi választás Miskolcon. Miskolcra jelentik: »A f. hó 2-án tartott tisztújító közgyűlés egyhangulag hitközségi elnöké Feldmann Mórt, kultuszelnöké Mandula Mórt, iskolaszéki elnöké dr. Rosenberg Márton, pénzügyi előjáróvá Székely Aladárt, ellenőrré Klein Márton, gazdává Róth Miksát, gondnokká Davidovics Ferencet, Edelstein Jakabot, Spiró Sámuel és Tigermann Leót választotta meg. Megjegyzendő, hogy a szefárdok közül többen a képviselőtestület tagjává választották, az előjáróságban is helyet engedtek részükre s régi óhajuk teljesített, amennyiben az adókievési bizottságba két tagjukat megválasztották, Feldmann Mór elnöki programbeszédében forrásvíz-medence építését helyezte kilátásba a rituális fürdő tatarozásával kapcsolatban.«

— Ratinol. Ha egy telepen a patkányok és egerek nagyon elszaporodtak, ajánljuk a „Ratinol” alkalmazását. A Ratinol laboratóriumot (Bpest, VII. Murányi-utca 36.) rég időtől fogva nagyon megbízhatónak ismerjük, gyártmányait szívesen ajánljuk, mivel tudjuk, hogy a cég igen jó irtóanyagokat hoz forgalomba és mint ilyen, még azon előnnyel is bír a többi patkányirtókkal szemben, hogy sem emberre, sem hasznos háziállatra nem veszedelmes és így bármily élelmiszer mellett szabadon alkalmazható. Ugyanitt beszerezhet sváb, csótány, ruszni, hangyairtószereket is.

Patkányt, egeret, mezel egeret csak „RATINOL”, sváb-bogarat, csótányt, rusznit, hangyát „RUSSIN” irt gyökeresen! Más állatra, emberre veszélytelen! Napiárban szállítja: Ratinol Laboratorium Budapest, Murányi ucca 36.

Uj, olcsóbb árak STERN ÉS TÁRSA

orth. וִירְטְלִי שַׁלְמִי
és füstölthúsárgyár
főzletében és
lerakatainál

5 kilógramm rendelésnél
franco, franco.

Gyár és iroda:

Nefelejts-u. 12.
Telefon; J. 458—30.

Főzlet:

Király-utca 54.
Telefon: Aut. 180—08.

Sürgőncim: „Sterncomp”

Fióklakeratok:
Grosz B., Teleki-tér 5.
Goldstein Sámuelné, Köz-
ponti Vásárcsarnok, 75.
Ujpest: Goldmann,
Piac-tér.
Kispest: Rotmann,
Kossuth-tér 2.

REMNÉY

zsidó ifjusági folyóirat.

Zsidó ifjusági regények, elbeszélések, darabok, sakk, stb.

Szerkeszti: **Dr. Molnár Ernő**
Félévre 4 pengő.

Budapest, IV., Magyar-utca 3.

— „Keren Hájeszod“ és Rabbi Mair Báál Hánész. „Mult számunkban megemlítettük, hogy Palessztinából Budapestre érkezett dr. Wilensky, a cionista »Keren Hájeszod« kiküldöttje. Munkatársaiul legujabban a fővárosba érkeztek: Avigdor Hamleiri, az ismert héber író, Jeruzsálemből és dr. Barsi asszony Telavivből. Ezzel kapcsolatban a jeruzsálemi »Kajlek« vezetősége arra kéri lapunk útján a magyarországi zsidó hittestvéreket, hogy ügyeljenek arra, hogy a »Keren Hájeszod«-akció által ne rövidüljön meg a jeruzsálemi magyar zsidó hitközség ill. a hitk. szegényeinek támogatására szolgáló »Rabbi Mair Báál Hánész« perselyek bevétele. — Alábbiakban adjuk a Kajleltől hozzáánk érkezett héber levél szövegét:

וירושלם ת"ז י"ט שבט הרי"צ לפ"ק
 למעלת כבוד האדון הנכבד וכי מ"ה יוסף גראםס
 בערנ נ"י מ"ל העתון זשי אוי, בודאפעסט הע"א.
 אחיד הדי"כ! יקבל בזה העתון ד"ר אה"ס
 מיום א' י"ט שבט, שכתב שביום אהמול
 יצא אבנדור המאירי בשליחות קרן ה"סוד
 לאונגארן וכוותו יום יצאה גם הנכרת ד"ר בארשי
 (מינה פ"ינד) מתל אביב גם היא בשליחות
 קרן ה"סוד, מוכן הישב כי הציונים בחרו בשני
 אלה שהם בני אונגארן וידועים השפה ושבע
 המדינה למשוך לידם כספי אהב"י וע"י משולחים
 כאלו ונרמו היום לעני כוללני ומגרעים בקופת
 המכועה"ג לואת ייטיב נא לפרסם יום יציאתם
 למען ידעו אחינו להבדיל בין קדוש לחול בין
 המשולחים הנסעים מאה"ק בחול ובין המשולחים
 הנוסעים בשבת קדוש ולהודיר אחינו ההדרים
 שיתמכו רק באחיהם היראים וכי וכי.

(Alíráások és bélyegző.)

— HITKÖZSÉG ÉS JEGYZŐ. (Levél a szerkesztőhöz.) A vasuton találkoztam tegnap egy orthodox jellegű hitközség jegyzőjével. Arról beszélünk, hogy az ő hitközsége keres egy sámeszt. Amikor erre vonatkozólag megjegyeztem, hogy az illető pályázat nem jelent meg a Zsidó Ujságban, azt a meglepő választ kaptam, hogy ők elvből nem közlik a

pályázati hirdetésnyt máshol, csak neolog lapban. Erre azt feleltem neki: ha ez az Ön személyes akciója, akkor zilált lehet a hitközség, hogy az orthodox hűség e legelembb követelményét így meri mellőzni; ha pedig a hitközség beleegyezésével történik ez, akkor »orthodox« neve tulajdonképen csak porhintés. Az illető ur neve: X. Y., — azért irtam ki, mert »miczvó léfárszem esz háchéánéfim — vallási kötelesség leleplezni a kétszínűket«. K. L. (Mi nem közöljük a nevét, mert szegény nem tehet róla, hogy ilyen felfogású; a hazai felekezeti viszonyok nevelték ilyené. — Szerk.)

— EMLÉK-SZIJUM SATORALJAUJHELYEN. Sévát 6-án, abból az alkalomból, hogy a hirneves szigeti főrabbi, az »Aczé Chájim« szerzője, megdicsőülésének évfordulója volt, az újhelyi szefárd hitközségben működő és a boldogult szigeti főrabbi művének nevével elnevezett »Aczé Chájim, Sász-egylet« szijumot rendezett, az összes talmudi traktátusokra. A

nagy beszámírdrost színiültig megtöltötték a tagok és vendégek. Az egy-let tagjai évenként átvesszik az egész »Sász«-t és a szijum mindenkör a szigeti rebbe Jahrzeit-napján van. — Ezzel vélnek legméltóbban hódolni dicső emlékének.

Családi hírek

Rosmann Sáriát Satoraljai helyről eljegyezte Gottlieb Hermann, Kiskörös—Ricsó.

Rosenfeld Teréz urleányt Paksról, eljegyezte Simsovits Herman Ungvárról (Uzhorod). — Minden külön értesítés helyett.

Hirt Szerén (Blau Bernátnó huga) f. hó 9-én tartja esküvőjét Kohn Rezsóval, a Kazinczy utcai orth. templomban.

Grünberger Elzuskának, Dávidovits Manóval, egyesületünk agilis vezetősi tagjával, február 4-én kötött házassága alkalmából, a legősintébb mázeltvot kívánunk: Tiferesz Bachurim Egyesület, Kecskemét.

Saját maga meggyőződhet,

hogy a teljes súlyt megkapja, ha szén és kokszszükségletét 10 kilós és 25 kilós leplombált csomagolásban nálam fedezi.

- 1 csomag 10 kg. la. porosz szén 86 f.
- 1 csomag 10 kg. la. porosz koksz 96 f.
- 1 csomag 25 kg. la. porosz szén 2.15
- 1 csomag 20 kg. la. porosz koksz 1.92

5 csomag rendelésénél azonnal szállítok. Plombázott zsákokban 100 kg. porosz szén 8 P. 100 kg. porosz koksz 9.20 P. aprított fa 100 kg. 6.40 P. Pormentes, házhoz szállítva és felhordva.

STEINMETZ **Klauzál-u. 21. szám.**
 Dohánytűzsdében.
 Tel. J. 401-15.

Kivonat a 318. sz. árjegyzékünkéből!

3. sz. Fekete, fűzős, fércipő, magassáru vagy fél, box vagy sevró, stufolt talppal, kifogástalan minőségben, amerikai, francia vagy angol formában	P 11.50
4. sz. Fenti kivitelű cipő lak kaplival	12.40
5. sz. Barna, fűzős férfi félcipő, divatos forma	13.60
5a sz. " " " divatos betéttel	15.60
5b sz. Lakk, " " " fehér varrott rámmal	16.60
8. sz. Fekete női cipő, diszes, divatos	P 11.20; egész lak, kifogástalan minőség
9. sz. Női barna cipő, pános vagy fűzős divatos kivitelben.	13.90
	11.80

Szállítás utánvétellel Nem megfelelő ki lesz cserélve, vagy a pénz visszatartatik.

Imprex Cípműgyár, Makó.

Az italok általában nészech-gyanusak

Az idei jóminőségű bortermés a felhalmozódott nagy borkészletek természetes folyamánképpen az alkohol (inon szesz) aránylagos magas ára miatt a borpárlat főzése rentábilis üzletnek bizonyult. A borból főzött alkohol szabad forgalmi cikk lévén, olcsóbban állítható elő, mint más szesz ital. A borból párolt alkohol nemesebb, mint minden egyéb szesz ital és szakszerű kezelés mellettel teljesen neutralizálható. Ezen előnyök mellett, mint legfontosabb faktor, olcsósága miatt is a likőr és rum gyártási iparban finomított szesz helyett felhasználható. Mint ismeretes, vallási törvényeink tiltják a »nészech« italok élvezését. A fentiek alapján feltételezhető, hogy a forgalomban levő likőr, rum, szilvórium, bienowka, barack és borovicska néven forgalomban levő szesz italok ily irányu kifogások alá esnek, miután a finomított szesz borpárlattal helyettesíthető, így azok fogyasztása és élvezése »nészech«-gyanu alá esik. Több oldali gyakorlati és vegykísérletek eredménye alapján meggyőződtem, hogy a forgalomban levő szesz italok borpáriattal lesznek keverve, így elsősorban vallásos érzü-

letem készlet arra, hogy hittesvéreim figyeimét felhívjam ezen beigazolt ténykörülményre.

Szerintem a felsorolt italok, nemcsak közszükségleti cikkek, hanem azokat קידוש-re is szoktuk használni, tehát igyekeztem oly irányu megállapodást létesíteni, hogy hittesvéreim, a kásiusz tekintetében minden kétséget kizáró, italokat szerezhessenek be. A Kaufmann, Budapest, VIII. Nagyfüvaros ucca 3-b szám alatti likőr és rumgyári céggel kapcsolatosan sikerült megállapodást létesítenem, hogy telepén saját magam készítsem el a különböző izekben forgalomba kerülő likőröket, rumokat és különböző szeszárkat és a termékeket a cég neve alatt az általam külön zárjeggyel ellátott palackokban hozom forgalomba.

Remélem, hogy hittesvéreim ezen vállalkozásom fontosságát, lényegét és szükségességét átérzik és elismerik, midőn még közölni kívánom, hogy törekvésem oda irányul, hogy teljesen megbízható italt hozzak forgalomba a legjutányosabb verseny áron, a gyártmányok kvalsitását pedig a régi, hirneves és kipróbált Kaufmann cég garantálja.

Felsenburg Henrik.

— Schwarcz Gábor házasságközvetítő irodáját Teréz-körút 12 alá helyezte át (Oktogonnál). Tel. A. 134—04.

VOLT METSZŐ, talmudtudós, volt orosz hadifogoly, hadirokkant, bal-karja amputálva, keresetképtelen, az év nagy részében kórházi ápolásra szorulva, igen nagy családdal, leányának kiházásitásához kéri a hittesvéreik kegyes támogatását. Adományok: Spitzer Ábrahám hadirokkant, Hajdunánás, Kőlesey utca, küldendők.

Szerkesztői üzenetek
 S.: A búdszentmihályi gaon állapota, sajnos, változatlanul súlyos. —
 L. N.: Rubin rabbi már haza érkezett Kereszturra. — N. B.: A kérdéses határidő március elején jár le. — Sz.-i olvasó: Az illetőnek választunk közvetlenül. — N. K.: A Chamisó Ószor-ra vonatkozólag lásd Mogén Avrohom 131, ט"ק ט"ז — M. I.: Valóban stílustalan dolog lenne tőlünk, mint orthodox laptól, közzétenni hirdetését, melyben fel akar szólítani urifluakat, hogy azok magácskával stílusos levelezést folytassanak. Ne haragudjon a gyöngéd megjegyzésünkért: ilyesmi nem orthodox leányhoz való. — W. M., Paks: Sziveskedjék válaszlappal Weisz Mór sűteménygyárhoz fordulni, Dob u. 22.

A csodarabbi
 3 felvonásos kacagtató purimspiel.
 Ára előadási engedéllyel 4 pengő (portómentesen). Megrendelhető a pénz előzetes beküldése mellett Schwarcz Izidor tanítónál, Kiskőrösön.

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyáriáron Schreiber Jakab villanyörre berendezett sirkőüzemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

— A „Mult és Jövő“ kulturestje február 9-én este fél 6-kor. Utána bankett s Hoffmann-vendéglőben. Jelentkezés a „Mult és Jövő“ kiadóhivatalában, Révay-utca 14.

Orth. Máczeszt **מ"ה מדרין**
mely a váci orth. izr. hitközség főrabbiának
הרה"ג מ"ה ישעי זילבערשטיין נ"י
 felügyelete alatt készül, a legkövetesebb gépekkel felszerelve, egy rituális szempontból, mint higiénikus követelményeknek és a legkényesebb izlésnek is megfelelően, ugy szintén מצות שמורים, valamint örölt pászka (dara) melynek kiválógatasa es őriese különös rituális felügyelet alatt történik, ajánlunk ugy nagyban a tisztelt hitközségeknak, valamint kicsinyben egyes családoknak, melyet kívánatra ládában vagy léckerekben; esetleg dupla papirban szállítunk olcsó árak mellett.
Kolman és Hirschfeld
 orth. máczeszt sütők Vác.

Weisz Mór **orthodox köser sűtődéje**
 keksz-, teasűtemény- és kétszersűt gyára
Budapest, VII., Dob-utca 22. — Telefon J. 423-65.
 Vidéki postacsomagok szállitása legpontosabban.
 Gyors és pontos kiszolgálás.
Kérjen árjegyzéket!

Országos Tomché Jesivósz Egyesület (Győr)

Postacsek-k számla száma 40.530

Templomi adományok:

S.-sz.-péter (Grünfeld H. főrabbi által) 14.66, Pórládony (Pollák K. ált.) 100, Kunszentmiklós (Bauer M. ált.) 23.20, Nagymaros (Breuer J. ált.) 40, Tiszaköröd (Schwarz H. ált.) 12, Tolna (Friedmann kántor ált.) 5, Nyergesujfalu (Ehrenfeld M. ált.) 24.86, Uraiujfalu (Berger B. ált.) 13.50, Alsószolca (Klein A. ált.) 12, Hozzájárultak: Grosz M. 10, Winkler E. 2. Csákvár 18, Onaga (Guttman J. ált.) 15, Hozzájárultak: Weisz M., Guttman J., Klein J. 5—5. Balatonszemes 50. Jánoshalma (Schmelzer Hermann ált.) 30. Hozzájárultak: Rosenfeld J., Schmelzer H. 10—10, Weiszberger M., Fuchs A. Sopron 5—5. Nagytétény (Ungár R. főrabbi ált.) 60. Hozzájárultak: Burger Zs., Kammer V. 20—20, Faludi Fenákel J., Ländler V., Schwarz M. 5—5. Aszód 27.30. Szany (Krausz M. ált.) 13.90. Csurgó 26. Veszprém: (Barta F. ált.) 12. Kkmajsa (Hauer L. ált.) 52. Hozzájárultak: Hauer L. 10, Markovics M. 9, Hauer M. 4, Fleischer J. 3, Lázár J., Stein M., Feuer J., 2-2, kisebb adományokból 20. Nagyoroszi 7. Bpest: Ahavasz Cheszed Imaház (Braun Illés ált.) 17. Vánosod (Kohn B. ált.) 5.50. Moson (Braun M. ált.) 80.92. Hozzájárultak: Rehberger K., Horvátkimle 20. Hoffmann E. 14, Weisz J. 6.50, Friedmann L. 6, Steiner Zs., Szigeti B., Schneider V. 5—5. Feldmann 4, Kurcz A. 3.50, Braun J. 3.16, dr. Malz Á. 3, Seiden L. 2.68, kisebb adományok 6.36. Jászkarajenő (Weinberger K. ált.) 11. Ramocsaháza (Weinberger K. ált.) 9.50. Pomáz (Ullmann Á. ált.) 9.50. Hozzájárultak: Denkstein J. 5, Groszmann I. 3, Berger D. 1, Epstein D. 0.50.

Szilmhasz-Tóra adományok: Kál (Goldstein I. ált.) 8.60. Kecskemét (Singer M. ált.) 17. Hozzájárultak: Kecskeméti I. 10, Singer M. 5, Steinherz R. 2.

Gyűjtések: Weisz F. Bojt által 10, Breuer B. főrabbi, Tab, által 38.

Eljegyzési gyűjtés: Schwarz A. Pesterzsébet gyűjtése Mann Gizi Pesterzsébet és Rosenbaum Mór Mezőkövesd eljegyzésén 8.

Lakodalmi gyűjtés: Ilyovics Cili, Berettyóujfalu, gyűjtése Blumenfeld—Grosz lakodalmán 7.85.

Kun J. Ch., Kkfélegyháza, gyűjtése Löwinger Lili lakodalmán 4.84. Klein M. Sölemlé leánya lakodalmán 5.59. Alt Adolfné, Ujpest, gyűjtése Hartmann Szerén, Rpalota, lakodalmán 5, Waldmann L., Debrecen, gyűjtése Blumenfeld—Waldmann esküvőjén 12.52. Donáth F. rabbi, Ónod, gyűjtése Schön—Hoffmann esküvőjén 4.70.

Briszmlói gyűjtés: Polakowsky főkántor, Esztergom, gyűjtése Löbl szüdenél 23.10, Steiner S., Gyömöre, által Krausz, Bana, szüdenél 16.40, Frischmann, Gönyű, szüdenél 38.50. Kasziner rabbi, Hahót, gyűjtése Kluger Jnél Zalaszentiván 10.

Jahrzeit alkalmából: Deutsch K. és E. Moson 10. Deutsch nővérek, Abauzsántó. 4. Grüssner M. J. örökösai, Gyöngyös 5.

Különböző adományok: Dr. Klein M., Fót, 15. Weisz F., Bojt 10. Kapstein S., Kőszeg, által 7.50. Ifj. Kohn H., Spatak 10. Czeisler I., Aábrány 12. Jungreis I. főrabbi, Nádudvar által 10. Özv. Héber Mné, Kecskemét 30. Fischer V., Kemenessömjén 10. Schneider I. utódai, Kkhalas 40. Princz D., Spatak 5. Kohn B., Mórchida, által 15. Braun L., Disznósd 20. Rosenbaum K., Karád 5. Cziiffer A. és fiai, Rum, 10. Klein A., Gesztely 5. Ungár Mné, Bpest 100. Kohn Zs., Nógrád 5. Krausz M., Szany 5. Mezőturi Chevra Kadisa negyedévi hozzájárulása 12. Pollák I. Keményegerszeg 5. Dr. Spiegel H., Nyírmada, Jungreis főrabbi által 10. Klein Ané, Ksztmárton 20. Klein Testv., Ksztmárton, 10. Wollner A., Rkeresztur, 5. Wieder S., Rliget 5. Singer M., Hévízszent-andrás 6. Klein Zs., Kunmadaras, Weisz Gy., Komádi, Dróth A., Kiskikátor 5—5. Kaufmann J. kör-állatorvos, Dunaharaszti 14. Grünbaum D., Apácatorna 10. Kellner S., Kkhalas, dr. Dohány J. főrabbi ált. 12. Márkus B., Nógrád 11. Adler V., Pesterzsébet 7. Sternberg V., Pacsa, Krausz E., Tiszadada, 5—5. Fleischmann B. fiai, Baja, 10. Spitz M., Alsópaty, 8. Mermelstein M. rabbi, Szefhérvár 5. Weisz S., Gyula 20. Kertész L., Baja, ált. 5. Láng A., Cséke 20. Weinberger N. Kunhegyes, 6. Goldstein G. és A.,

Patak, 10. Epstein L., Ásvány, Gottesmann Rózsi, Nagyléta, Eckstein A., Törökbalint 5—5. Brunn J., Szendrő, Altmann főrabbi által 16. Hoffmann J., Kemenesmihályfa 5. Ausch M., Kölesd 4.80. Id. Weisz M., Füzesabony, Fried L., Hámor, Deutsch M., Kemenessömjén 5—5. Singer I., Keszthely 10. Spitzer Jné Szil, 8. Lessinger A., Rum 5. Debreceni Chevra Kadisa szubvenciója 120. Spitz H., Ramocsaháza 5. Katzburg M. főrabbi, Ózd utján Klein J., Bolyok 15. Waldmann L., Debrecen, 5.72. Szentegylet, Szolnok 80. Sáfár D., Pusztacseg, 25. Grünbaum I., Kálló 8. Kohn Sné, Uraiujfalu 5. Kunmadarasi Hitk. szubvenciója 150. Neuländer A., Göncruszka ált. 15. Weisz A., Bgyarmat 10. Heumann J., Forróencs 5. Grosz Jné Kkhalas 5. Grosz D. rabbi, Nkörös 6. Gyónki Hitk. 6. Lebovics J. főrabbi, Mágocs, ált. 6. Bpest: Grosz K. 15. Ernst Lné 20. Hönig M., dr. Gyulai Noé Hugó, Friedmann S., Kling A., Weisz Gy. 10—10. Korach M., Mendelsohn J. 5—5. Rabinovitz Mórné 7. Drechsler J. 30. Csabrendek: Hitk. 14. Klein A. rabbi 6. Dr. Blum Sné, Püspök-ladány 5. Dr. Fischer Jné, Ksztmiklós 4. Berényi L., Csongrád, által a Chevra Kadisa és Czedokó adománya 30. Óbudai Chevra Kadisa 10.

Táviratmegváltások: Deutsch, Soltvadkert, lakodalmánál 31. Grünwald rabbi, Pápa, leánya lakodalmán 53.40. Grünwald Győr—Löwy Bpest esküvőjén 66. Grünzweig Győr—Bock Ung. Brod lakodalmánál 22.40. Szofier, Edelény, lakodalmánál 9.50. Márkus, Szombathely, lakodalmán 29.10. Poll, Tét, lakodalmán 10.50. Guttman Szarvas lakodalmánál 26.30. Goldstein, Nemesapáti, esküvőjén 19.40. Rosenberg főrabbi, Hajduhadház, leánya lakodalmán 10.80. Heisz, Rpalota, lakodalmánál 13. Horovitz, Hajduöszörmény, lakodalmánál 10.60. Berkovics, Fony—Rosenthal, Salgótarján, esküvőjén 29.92. Fleischmann Győr—Winkler, Csorna, esküvőjénél 60.90. Snyders főrabbi, Győr, leánya lakodalmán 38.02.

Katzburg Salamon könyvnyomdája

Budapest, Dob ucca 28.

Elvállja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.

מקבל להדפיס ספרים בול ובתנאים קלים.

A szégyenfolt

Történeli elbeszélés a XIV. századból.

11 Friedberg után héberből: Szánté Zsigmond

— Ma reggel megkérdezte engem, hogy hajlandó volnék-e azt a férfit követni, akit kiszemeltél férjemül? Azonban az a férfi oly magasan állott fölöttem és hazája oly távol volt mi tőlünk, hogy vonakodtam határozott választ adni, hátha nem sikerült ő hozzá felemelkedni s akkor szerencsétlen asszony volnék. Így azonban a jó I-ten nehezen sujtotta azt az embert, keleti szél lerombolta otthonát, magasratörő reményegek semmivé lett. Mi olyan népek gyermekei vagyunk, amely meglátta a magas fényt, pompát, de megismerte a megaláztatást, a szegénységet. »Ez a nép hasonlít a csillagokhoz, de hasonlít a porhoz is«. De megtanultuk, hogy minden az Úrtól ered, és alázatosan kell fogadnunk minden rendeltetését, hiszen azért mondják bölcsseink: Kötelességünk hálát adni a rosszért épp úgy mint a jóért, mert hiszen mindazt, amit az ember lát az csak a jó I-ten utjainak egy kis töredéke, tudva azt, hogy mindazt, amit a jó I-ten cselekszik javunkat szolgálja...

Mindnyájan kíváncsian lestük a művelt lány okos szavait. Ő azonban folytatta:

— Még ma reggel féltem atyám óhaját teljesíteni, hogy kezemet adjam a részemre kiválasztott férfinék, hátha nem tudok hozzá felemelkedni, miáltal mindkettőnkre baj zudulna. Most azonban a jó I-ten lealázta, ez a jele, hogy jó I-tentől ered a dolog; én miattam küldte ide Babilóniából, elküldötte a forrongás előtt s megmentette őt szerencsétlen testvéreim közül. Azért, gyere apám, tedd kezeidet áldóan fejeinkre. Áldj meg bennünket a tisztelt gyülekezet szeme láttára és a jó I-ten áldja meg a mai napot, hogy jól, békességben fejeződjék be ez a mai nap.

Hallották az összegyűlt emberek az okos leány bölcs beszédjét, s a meghatottságtól senki felelni sem tudott. Én is hallottam szavait s szívem majd szétrepedt boldogságtól. Az apja zavartan ült, helyén, dobogó szívvel.

Jusztá meg felvette süvegemet, fejemre tette és így szólt:

— Ime, ez a jelvény, amelyet már rád tettek, az örök jelvény legyen köztem és közted, mert ezáltal hozzánk hasonlónvá lettél; most vonzódik szívem hozzád, élettársad akarok lenni, részese bajaidnak, örömeidnek. Bár nem fogom tudni visszaadni

mindazt, amit az Ur elvett tőled, azonban képes leszek arra, hogy melletted álljak s veled együtt küzdök az élet örvényein. Tudom, orvos vagy, beszélsz latinul, képes leszel megkeresni családodnak kenyerét. Engem is tanított apám a bibliai tudományokra, van szép írásom és értek a héber íráshoz, könyvmásolással megkeresem a kenyeremet, erre gondolj, kedvesem s légy erős! Te pedig, apám, ne aggódj miattunk, mert a jó I-ten mellettünk lesz és nem kell félünk.

Erre felkeltem helyemről és következően feleltem:

— Áldott légy, drága lelkem, hogy szerencsétlenségem idején nem vontad meg vonzalmadat éntőlem. Ime: szavaiddal új életet öntöttél belém. Megesküszöm neked, hogy életemet neked, boldogságodnak fogom szentelni, hogy visszafizessem lelked nemességét. Azonban utolsó szavaidra van egy megjegyzésem.

E szavakkal felmentem az emeleten levő szobámba, néhány pillanat múlva visszajöttem s odaléptem hozzá, kivettem zsebemből egy aranyba foglalt, gyönyörű, drága gyémántot, mely ragyogó fényével betöltötte az egész szobát.

— A jó I-ten sujtott, — így fordultam az egész gyülekezethez, — testvéreim, rokonaim megöleltek, rab-szujra kerültek, vagyonunk, kincseink közprédává lettek. Azonban a jó I-ten egy kis maradékot meghagyott nekem. Ezt a kis drágakövet magamhoz vettem, amidőn eltávoztam hazulról s ez maradt meg nekem minden vagyonomból. Azonban ez elegendő, hogy családomat jóléttel és gazdagsággal vegyem körül és megélhetésüket biztosíthassam.

A kincs kézzől-kézre vándorolt; s mind ámulva nézték, mert ilyen értékes követ még életükben nem láttak. Dávid királytól ered.

— Hiszen ez gyémánt, királynék nyakába való, egy egész tartományt lehet vele megvásárolni! — kiáltottak kipirult arccal.

Amidőn R. Ábrahám ezt hallotta, arca megint visszanyerte régi színet s önértetesen szólott vendégeihez:

— Hát van-e méltóbb ehhez a drága Jusztához, mint ezen férfi, hiszen Babilónia előkelői közül való, Dávid király családjából származik.

— Több ehhez hasonló kincs van még velem — feleltem, — boldogult

édes anyám emlékéből valók. Légy nyugodt, nincs szükségem arra, hogy abból kenyeret vegyek magamnak, mert a jó I-ten jóvoltából van még sok belőle.

Paula vette a gyémántot, rátette Jusztá nyakára s forrón megcsókolta, és könnyed mosoly jelent meg a szégyény, fiatal özvegy arcán, amikor így szólt:

— Ime, kössük csak ezt a gyönyörű ékességet gyönyörű hugom nyakára, dacára, hogy bölcsseink azt mondják: Ha fehér a nyak, nincs szükség semmi diszre.

Azután komolyan folytató:

— Ahogy ez a kincs csüng a nyakadon, drága hugom, úgy csüngjön lelketek együtt, egymásnak boldogságára, ne szakadjon szét, ne szünjön boldogságtok, 120 évig.

E szavakkal könnybeborult, elfordult s csöndesen sirdogált.

Jusztá levette az ékkövet nyakáról, odaadta atyjának és így szólt:

— Nem való, hogy én akkor, amidőn oly sok gyász érte családunkat, földszítve álljak előttetek. Hiszen kétszeres gyász ért bennünket, nővérem férjének, Jechiélnek a halálával és Jehuda bátyám halálával, akit máttól fogva szintén családunkhoz számítottunk.

— Azonban bölcsseink szerint »há-zasságkötés meg van engedve, akkor is, ha a gyászolók még el sem temették halottjukat« — felelte R. Ábrahám s megfogta kezemet és leánya, Jusztá kezét és megáldott bennünket.

Még aznap este megtartottuk eljegyzésünket; Jusztá pár hét múlva a feleségem lett, Majse és Jiszróel törvényei szerint. Idők multával fiunk született, te, elsőszülött fiam és elneveztelek Józsefnek, boldogult atyám neve után. Három év múlva született Sámuel fiam és ti ketten, örömünk, boldogságunk kuforrásai lettetek, a boldogságunk határtalan volt. Adja a Mindenható, hogy lássunk benne-tekben és utódaitokban egy, a szent Tannal foglalkozó generációt felnőni, amely dicsőséget hoz Izráelnek.

A jó I-ten áldása kísért minden utamon. Kiváló hírnevem támadt, — mint orvos és sok előkelő római családnak lettem háziorvosa. Közreműködhettem római testvéreim helyzetének javításán és törekedtem jót tenni mindenkivel.

Békében akartam élni s örülni családi boldogságomnak, azonban akkor újból kitért a harc Róma nemesei között s mint az árnyék, eltűnt békességem. Egy új pápa lépett a trónra, VIII. Bonifácus, aki göggyében kijelentette, hogy a föld összes uralkodói az ő alárendeltjei, aki nem

Pályázatok

Orth. Izs. Hitközség, Tarczal.

וויר זוכען איינען שויב מומחה ירא שמים. נוסער בעיה זוכען. מוהל ווירד בעפארצונג. שפעוען ווערען נור דעם אקצעמטרען פער ניטעט. דער פאסטען איז יע פריהער צו בע זעמען אפערשע זינד צו ריכטען אן:

Weisz Sámuel hitk. elnök, Tarczal.

tetszett neki, letaszította a trónról. Ó megújította a harcot a ghibellinek ellen és egy-kettőre egyházi átokkal sújtotta a híres Kolond nemzetséget, amelynek én voltam a háziorvosa, sőt kereszties hadjáratot is hirdett ellenük. Hatalmas hadsereggel megtámadta őket és Kolonáék kénytelenek voltak menekülni Szép Fülöpöz, a híres francia királyhoz, aki szintén Bonifácus pápa ellenségei közé tartozott. Amidőn láttam, hogy a pápa diadalmaskodott ellenfelein s írtóhadjáratot folytatott mindazok ellen, kik némi vonatkozásban állottak Kolona házához, mi is megjedünk és megszöktünk a városból. I-ten segítségével sikerült átjutnunk a határon. Azonban nem mentem Franciaországba, mert Szép Fülöp nagyon szorongatta testvéreimet. Ahelyett inkább Kastília spanyol tartományba menekültem, ahol IV. Fernando uralkodott, aki őszinte barátja volt a zsidóknak. Így eljöttem feleségemmel s gyermekeimmel Sevilla városába és áldom az i-teni gondviselést, hogy megmentett a bajtól. Sevilában nem sokára újból jóléthez jutottam, mert orvosi hírnevem velem jött.

Egy drága ereklyét hagytok zeked, fiam, a családi nagy gyémánton kívül; egy szent ereklyét, amely örök emlék lett köztem és anyád, Jusza között, az a sárga szövetdarab, melyet a szerzetesek megszegyenyítésem céljából süvegemre varrtak s amely által létrejött frigyünk és boldogságunk. Ime, fiam, itt van, kincseim között, megőriztem, hogy neked örök emlékül átadjam, hogy a Mindenható továbbra is megóvja családunkat minden bajtól.

Ezt kívánja neked szerető apád:
Jehuda, Babiloniából
Aberbanell családjából.
(Vége.)

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16. vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allást keresőknel szavankint 13. vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban választélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

KIZÁRÓLAG előkelő orthodox körökben házasságokat a legdiszkrétebben közvetít: Schwarcz Gábor, Teréz-körut 12. — Tel.: A. 134—04. Elsőrangú külföldi összeköttetések.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon. — Cégnevelő levelezés.

LÖWINGER Sámuel, házasságközvetítő, Kaba. Megbízásokat elfogad.

KERESEK csinos, házias leányom részére, szombaitartó, intelligens, butorasztalost, 30—35 évig, kinek hozományon kívül mühelyt rendezek be és állandóan ellátom munkával. Címés leveleket »5000« jelígre a kiadóba kérek.

FÉRJHEZADNÁM fiatal, rendkívül szép, intelligens leányomat, 10,000 pengő hozománnyal, oly uriemberhez, aki ben-tajró és világi műveltséggel rendelkezik. Benősülés jölmönő üzletbe is lehetséges. Levelek »beauté« jelígre.

FÉRJHEZ adnám 23 éves, szép, intelligens leányomat, kinek jól bevezetett üzlete van, olyan orth. válásos fiatalemberhez, akinek van valami foglalkozása. Leveleket — »Csakis teljes címmel« jelígre.

ÖCSÉM, intelligens, csinos fiatalember, nagy bentóra, biztos megélhetést nyújtó képviselése van a fővárosban, megönsülne. Igénye: jó családból való, vallásos urilány. — Hozomány mellékes. — Leveleket fényképpel ellátva, részletes adatok megjelölésével »Csakis komoly« jelígre a kiadóba kérek.

INTELLIGENS izraelita árvalány, 7 éves bizonyítvánnyal, a háztartás minden ágában jártas, kóser hához, családtagnak ajánlkozik. — Reichmann Irén, Debrecen, József kir. herceg-u, 58.

KERESEK komoly, németül beszélő nőt, 3 éves fiacskánhoz, jó fizetéssel. Perfekt főzni tudás megkívántatik. Cím: Wesselényi-u, 29. II. emelet 9.

HARMADIK és negyedik elemista gyermekeimhez keresek perfekt németül beszélő, izr. nevelő-tanítónőt. »Pedagógus« jelígre.

KÖZÉPISKOLÁT végzett, intelligens urilány, egy-két gyermek mellé, kifogástalan uri családhoz ajánlkozik. Levelek »Kedélyes« jelígre.

OKLEVELES tanító ajánlkozik vidékre, polgári és középiskolai tanulók előkészítésére. Szíves értesítéseket »Perfekt német és héber« jelígre.

MINDEN tekintetben megbízható, válásos nőt, háztartás vezetéséhez, esetleg kis fizetéssel, keres: Weisz Teréz-körut 22. III. 17.

NAGY MICZVÓ! Kényszerhelyzetből kifolyólag sürgősen eladom garantáltan biztos exisztenciát nyújtó, 5 járatu, szívógázmalomomat, az érték negyedrészéért. Cím a kiadóban.

HALLÓ! Közéledik a purim! Figyelem! Ifjak, Öregek, Bócherek és Fiatalok! Megkezdhetjük a szállítást a purimspielokból, legelsőrangú és kacagtató purimspielok kerülnek szállításra és mindenkinek érdeke; hogy minél előbb rendeljen, amíg a készlet tart. Arak 1 pengőtől 6 pengőig. 1, 2, 3, 4, 5 személyesek 1-től 5 felvonásig. Szállítás a postaköltség elkerülése miatt csakis a pénz előzetes beküldése mellett. — Utánvétel melletti szállításnál 1 P költséget számítok. Reich Béla tanító, Turistvándi, Szatmár m.

Felélős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda
VI. Próféta ucca 7

Orth. kóser Emmentáli sajt karikákban 80 kg.-ig és szalagvágással
Viktória kövér sajt 2—2 és fél kilogrammig
Trappista 1—1 és negyed kilogrammig
Dobozos emmentáli gyopár 6 adag; korona 6 adag

állandóan a legjobb minőségben kapható a **Viktória sajtgyárban, Ölbő, Vas m.**

Készítményeink a tejtermékbírálatokon többszörösen első díjjal kitüntetve.
Hechser a sárvári orth. hitközség rabbiságától. Kérjen árajánlatot!

אלגעמייןע יידישע צייטונג

ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót ז"רSZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425—90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐSZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Felsőházi képviseletünk

Irtá: Óbudai Freudiger Ábrahám, a budapesti orthodox hitközség elnöke

Tehát ezt is elérte a zsidó ügyek mindenki sorsa. Ez is kicsapott a rendes medrőből.

A közérdeklődés túlzottan nagy belső feszültsége rendszerint ott nyugtalanodik minden zsidó vonatkozású kérdés áramvezetékében. — Egy óvatlan, helytelen érintés elegendő ahhoz, hogy sísteregve szikrázzon ki rendes pályaköréből.

Igy csapódott ki a mi felsőházi képviseletünk ügye is a napilapok nyilvánosságának szűz árterületére. Maradt is utána iszap elég.

Kísérjük meg a kérdést visszavezetni a maga nyugodt, rendes medrébe.

Mert ez voltaképpen a mi ügyünk. Orthodox ügy. Zsidó ügy. Orthodox zsidó ügy.

Foglaljuk össze, hogy: mi történt, hogyan tálalták fel és hogy tulajdonképpen miképp kell helyes ítéletet alkotni róla?

Történni mindössze annyi történt, hogy a felsőház igazoló bizottsága az orthodox zsidóság felsőházi képviselőjének mandátuma kérdésében nem látott teljesen tisztán és a határozathozatalt egy újabb ülésre halasztotta. Addigra felvilágosításokat kér az igazságügyi és vallásügyi minisztériumoktól. Hogy mik ezek a felvilágosítások?

A bizottság tagjain kívül egyelőre alig ismeri őket más.

Am egyes napilapok már úgy tálalták a nagyközönség elé hogy Frankl Adolfnak nincs képesítése, hogy egy bankárt, a kapitalisták exponensét, akartak az orthodoxok a felsőházba becsempészni! Természetesen a törvény kijátszásával!

És most alkossuk meg a dologról igaz és helyes ítéletünket!

Az orthodox zsidóságnak képviselőt kellett küldenie a felsőházba. Lelkész (rabbi) képviselőt. Ezt mondja

a törvény. Ezt a két szót: »lelkész« és utána zárójelben, hogy »rabbi«. Ez tehát a törvény által kívánt feltétel. Se több, se kevesebb.

Válogathatott volna az orthodoxia egy egész sereg kiváló, kiténő, régi rabbija között. De úgy ítélte, hogy a felsőházi képviseletnél nagy előnyére és hasznára válhatnék az a negyed százados tapasztalat, amelyet kiváló szellemi vezére, Központi Irodájának elnöke, Frankl Adolf ebben a tisztében az orthodoxia vallási és felekezeti ügyeinek vitelében szerzett. Ugy gondolta, hogy ha ott egy speciális orthodox kérdés, vagy akár egy általános zsidó kérdés szóba kerül: a tapasztalt vezér, a zsidó ügyekben gyakorlott, szakavatott férfiú, a legmegfelelőbb állja majd meg helyét. Hisz negyedszázad alatt is mindenkor vallási és felekezeti ügyeink védelmét látta el rendkívüli kvalitásokkal és eredménnyel.

Ez a gondolat annál kézenfekvőbb volt, mert hiszen az orthodox nagyközönség előtt nemesak az volt általánosan ismeretes és tudott, hogy Frankl Adolf rabbiqualifikációval bír, hanem az is, hogy a minimális képesítési mértéken messze túl, olyan kiváló helyet foglal el hazánk talmudkapacitásai között, hogy rabbiqualifikációjáról tehát mindenki tudott. Tudta az orthodox nagyközönség, — amely előtt Frankl Adolf élete nyitott könyv, — azt is, hogy életmódja a legjámorabb, a legtisztább papi életmód. Hogy évtizedek óta saját imaházat vezet. Hogy — saját személyében — soha üzlettel nem foglalkozott. Hogy idestova másfél évtizede, cégtét is beszűntette. — Hogy egész lénye, élete, működése azonos a legjámorabb rabbiqual. Hogy talmudikus könyvtárában —

amely a legnagyobb az országban — örökké Szent Tanunkban buvárkodik. Hogy irodai elnöki működése is csak formailag nem rabbiqualitás, de lényegében azzal nagyon is határos. Hiszen valójában ott is olyan vallási és felekezeti ügyek intézését végzi, amelyeket vallási tudása és papi kvalifikációja nélkül alig tudna megfelelő hozzáértéssel el látni. Közvetlen elődjét, Lipschitz Lipótot szintén rabbiszékből emelte az orthodoxia ebbe az elnöki székbe. Az elszakított területek Központi Irodájának élén most is mindenütt rabbi áll. Erdélyben Ullmann Salamon besztercei rabbi; Szlovenszkóban Weber Kálmán póstyéni rabbi; Jugoszláviában Deutsch Mózes szabadkai rabbi.

Lényegében tehát úgy látta az orthodoxia, hogy a jogszabály betűje szerint Frankl Adolf képesített rabbit nyugodtan megválaszthatja felsőházi képviselőjének. Am, hogy ne csak a betűszerinti jogszabály legyen a megválasztásának alapja: a legkorrektebbül, a legteljesebben akarta létesíteni azokat a feltételeket, amelyek itt még számbajöhetnek. Forma szerint is, ténylegesen is, működő rabbi vá kívánta választani. A hitközségek versengve kínálták fel neki üresedésben levő rabbiszékeiket. Minthogy ezt tette a hazai orthodox hitközségek egyik legnagyobbika, a budapesti orthodox hitközség is: ezt fogadta el.

És vajjon ez a rabbiqualitás talán? Lopva, csöndben, ahogyan egy törvény »kijátszására« irányuló cselekedetnél szokásos? Ellenkezően! A legteljesebb nyilvánosság mellett. A nagyközönség szeme előtt, a legtisztább, a legmegtisztelőbb, egyhangú felkiáltással.

Amikor Frankl Adolf országos hírű talmudkapacitást, felekezeti ügyeit vezető és semmi más profán fog-